

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра фінансів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему: **«Фінансовий аналіз діяльності підприємства та шляхи
підвищення його фінансової стійкості»**

Виконала: студентка IV курсу, групи ФБС(з)-41
спеціальності:
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Гавриляк Ірина Ігорівна

Керівник: к.е.н., доцент кафедри фінансів
Білий М.М.

Рецензент: д.е.н., професор кафедри обліку і
оподаткування
Сас Л.С.

Івано-Франківськ – 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	Помилка! Закладку не визначено.
1.1. Економічна сутність фінансової стійкості та її роль у забезпеченні діяльності підприємства	Помилка! Закладку не визначено.
1.2. Система факторів забезпечення фінансової стійкості підприємства	Помилка! Закладку не визначено.
1.3. Методичний інструментарій оцінки фінансового стану і стійкості підприємства	Помилка! Закладку не визначено.
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СТАНІСЛАВ-СЕРВІС»	Помилка! Закладку не визначено.
2.1. Організаційно-економічна характеристика та основні показники діяльності ТОВ «Станіслав-Сервіс».....	Помилка! Закладку не визначено.
2.2. Комплексна оцінка фінансової стійкості та ліквідності підприємства	Помилка! Закладку не визначено.
2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	Помилка! Закладку не визначено.
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ МІНЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА.....	39
3.1. Виявлення резервів покращення фінансового стану та мінімізації фінансових ризиків.....	Помилка! Закладку не визначено.
3.2. Розробка заходів щодо оптимізації структури капіталу та підвищення прибутковості підприємства	Помилка! Закладку не визначено.
ВИСНОВКИ	Помилка! Закладку не визначено.
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	Помилка! Закладку не визначено.
ДОДАТКИ.....	Помилка! Закладку не визначено.

ВСТУП

В умовах сучасної ринкової економіки, трансформаційних процесів та воєнно-економічних викликів, з якими стикається Україна, фінансова стійкість підприємства набуває ключового значення. Здатність суб'єкта господарювання зберігати платоспроможність, підтримувати раціональну структуру капіталу та генерувати достатній прибуток для самофінансування є визначальною умовою його сталого розвитку та конкурентоспроможності.

Фінансовий аналіз як інструмент оцінки фінансового стану підприємства дозволяє своєчасно виявити проблемні зони у діяльності суб'єкта господарювання, ідентифікувати фінансові ризики та обґрунтувати напрями їх мінімізації. Особливої актуальності ця проблематика набуває для малих підприємств, які в умовах обмежених ресурсів та мінливого зовнішнього середовища є найбільш вразливими до фінансових потрясінь.

Теоретичні та методичні аспекти фінансового аналізу і управління фінансовою стійкістю підприємства досліджувались у працях вітчизняних науковців: Бланка І. О., Поддєрьогіна А. М., Савицької Г. В., Терещенка О. О., Подольської В. О., Яріш О. В. та ін. Разом із тим питання практичного застосування методичного інструментарію оцінки фінансової стійкості для підприємств малого бізнесу в умовах воєнного стану та економічної нестабільності потребують подальшого дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є проведення комплексного фінансового аналізу діяльності підприємства та розробка практичних заходів щодо підвищення його фінансової стійкості на прикладі ТОВ «Станіслав-Сервіс».

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- розкрити економічну сутність фінансової стійкості та її роль у забезпеченні діяльності підприємства;
- дослідити систему факторів забезпечення фінансової стійкості підприємства;

- систематизувати методичний інструментарій оцінки фінансового стану і стійкості підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику та проаналізувати основні показники діяльності ТОВ «Станіслав-Сервіс»;
- здійснити комплексну оцінку фінансової стійкості та ліквідності підприємства;
- проаналізувати фінансові результати діяльності підприємства;
- виявити резерви покращення фінансового стану та мінімізації фінансових ризиків;
- розробити заходи щодо оптимізації структури капіталу та підвищення прибутковості підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність підприємства. Предметом дослідження - сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів фінансового аналізу діяльності підприємства та пошук шляхів підвищення його фінансовою стійкості.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи: горизонтальний і вертикальний аналіз фінансової звітності, коефіцієнтний метод, порівняльний аналіз, факторний аналіз (модель DuPont), метод сценарного планування, матричний метод оцінки ризиків.

Інформаційною базою є фінансова звітність ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2022-2025 роки (баланс та звіт про фінансові результати), нормативно-правові акти України у сфері бухгалтерського обліку та фінансів, наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників.

Структура роботи: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (47 найменувань), додатки. Загальний обсяг роботи становить 59 сторінок, 16 таблиць та 12 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність фінансової стійкості та її роль у забезпеченні діяльності підприємства

Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України в умовах відкритості ринків, інтенсивного розвитку конкуренції та значної зовнішньої нестабільності, зумовлюють підвищення вимог до якості управління фінансами підприємства. Здатність суб'єкта господарювання стабільно функціонувати та розвиватися, не допускаючи ситуацій фінансових ускладнень, визначається рівнем його фінансової стійкості, яка посідає особливе місце у системі управлінських пріоритетів [2; 8].

Фінансова стійкість підприємства є однією з ключових економічних категорій, що характеризує якість фінансового стану суб'єкта господарювання. Разом з тим у науковій літературі відсутнє єдине загальновизнане трактування цього поняття, що свідчить про його складність і багатоаспектність. Різні автори акцентують увагу на окремих складових фінансової стійкості, виходячи зі своїх концептуальних підходів до аналізу фінансів підприємства.

Задля повнішого розкриття економічного змісту фінансової стійкості доцільно розглянути її у взаємозв'язку з іншими категоріями фінансового стану підприємства. Фінансовий стан є широким поняттям, що охоплює сукупність показників, які відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів. Фінансова стійкість є однією з найважливіших характеристик фінансового стану поряд із платоспроможністю, ліквідністю, діловою активністю та рентабельністю (рис. 1.1) [6; 34].

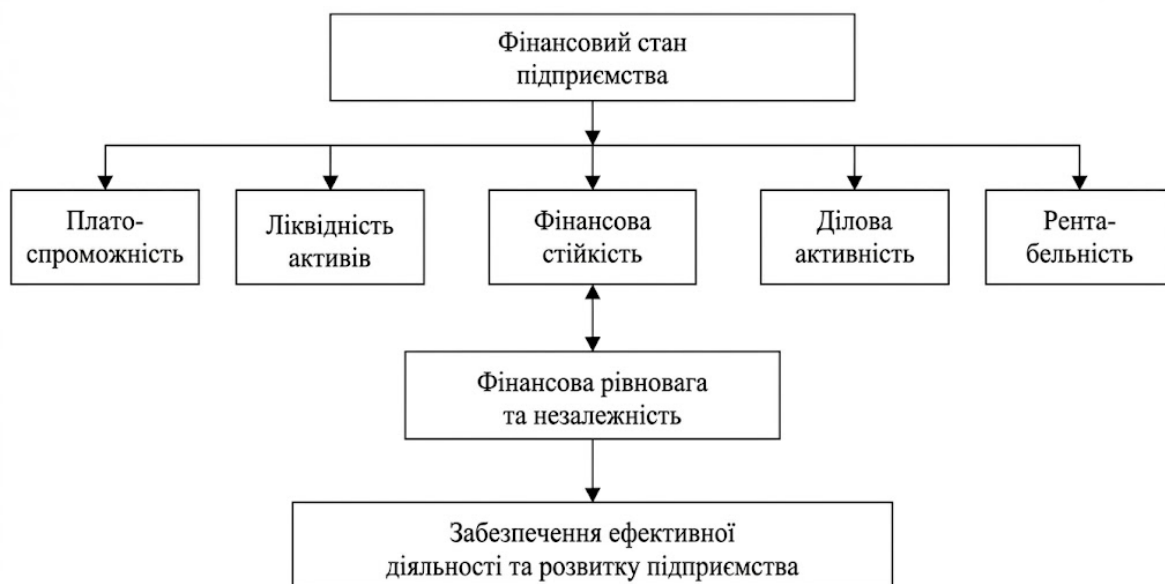

Рис. 1.1. Місце фінансової стійкості в системі характеристик фінансового стану підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [6; 34]

Як свідчить рис. 1.1, фінансова стійкість займає центральне місце в ієрархії характеристик фінансового стану підприємства, оскільки саме вона є передумовою досягнення фінансової рівноваги і, як наслідок, – запорукою ефективної діяльності та розвитку суб'єкта господарювання. Від рівня фінансової стійкості залежить здатність підприємства залучати позиковий капітал на вигідних умовах, формувати привабливий інвестиційний імідж та зберігати конкурентні позиції на ринку.

Розмежування суміжних понять має принципове значення для правильного розуміння фінансової стійкості. Платоспроможність відображає здатність підприємства своєчасно та в повному обсязі виконувати платіжні зобов'язання і є більш вузьким, поточним поняттям порівняно з фінансовою стійкістю. Ліквідність характеризує можливість перетворення активів у грошову форму без суттєвої втрати їхньої вартості. Фінансова стійкість, натомість, є ширшою і довгостроковою характеристикою, що відображає структурну збалансованість між власним і позиковим капіталом та здатність до самофінансування [8].

Систематизацію наявних науково-практичних підходів до трактування поняття «фінансова стійкість підприємства» наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Систематизація наукових підходів до визначення поняття «фінансова стійкість підприємства»

Автор	Визначення поняття
Бланк І. О. [2]	Стан фінансових ресурсів підприємства, за якого воно спроможне забезпечити безперервний виробничий процес, розширення господарської діяльності та не відчувати труднощів із фінансуванням
Подольська В.О., Яріш О.В. [31]	Здатність підприємства відповідати за своїми боргами та зобов'язаннями, а також нарощувати економічний потенціал, результат поточного, інвестиційного, фінансового розвитку
Савицька Г. В. [34]	Здатність підприємства зберігати рівновагу фінансових потоків та забезпечувати розширене відтворення капіталу за умов допустимого рівня фінансового ризику
Поддєрьогін А. М. [30]	Стан фінансових ресурсів підприємства, їхній розподіл і використання, що сприяє розвитку підприємства на основі зростання прибутку й капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності
Терещенко О. О. [37]	Фінансова стабільність підприємства, яка досягається при достатньому власному капіталі, належній якості активів, рентабельності з урахуванням операційного та фінансового ризиків, достатності ліквідності

Джерело: систематизовано автором на основі [2; 30; 31; 34; 37]

Виходячи з аналізу наведених у табл. 1.1 підходів, можна стверджувати, що більшість дослідників пов'язують фінансову стійкість з такими ознаками: по-перше, наявністю достатньої власної фінансової бази; по-друге, здатністю підприємства виконувати поточні та майбутні зобов'язання; по-третє, можливістю ефективно використовувати фінансові ресурси для забезпечення відтворення капіталу. При цьому одні дослідники розглядають стійкість як статичний стан, інші – як динамічну рівновагу, що підтримується в умовах постійних змін середовища.

З огляду на викладене, пропонується таке авторське визначення: фінансова стійкість підприємства – це комплексна якісна характеристика його фінансового стану, за якої підприємство здатне зберігати платоспроможність,

підтримувати раціональну структуру капіталу та генерувати прибуток, достатній для самофінансування й розширеного відтворення, в умовах допустимого рівня фінансового ризику і нестабільного зовнішнього середовища.

У наукових джерелах виокремлюють декілька підходів до класифікації фінансової стійкості. За сферою прояву розрізняють внутрішню фінансову стійкість, яка формується під впливом ендогенних чинників і відображає стан фінансових ресурсів і відносин усередині підприємства, та зовнішню фінансову стійкість, що залежить від стабільності зовнішнього економічного середовища та фінансової підтримки з боку держави або ринку [25].

За часовим горизонтом розрізняють поточну фінансову стійкість, що відображає здатність підприємства підтримувати рівновагу у короткостроковому періоді, та довгострокову фінансову стійкість – здатність зберігати ефективність функціонування протягом стратегічного горизонту планування. Саме довгострокова фінансова стійкість є головним орієнтиром при управлінні підприємством, оскільки визначає перспективи його розвитку [2].

Роль фінансової стійкості у забезпеченні діяльності підприємства є багатовимірною. По-перше, вона виступає основою безперебійності операційного циклу: підприємство зі стійким фінансовим становищем своєчасно розраховується з постачальниками, формує необхідні запаси і виплачує заробітну плату. По-друге, фінансова стійкість є передумовою доступу до зовнішніх джерел фінансування: банки і кредитори встановлюють нижній поріг значень показників стійкості для видачі позик, а інвестори орієнтуються на ці показники при виборі об'єктів вкладення капіталу. По-третє, підтримання належного рівня фінансової стійкості підвищує конкурентоспроможність підприємства, зміцнює його ринкові позиції та сприяє формуванню позитивного іміджу серед партнерів і клієнтів [8; 34].

Залежно від ступеня забезпеченості запасів і витрат джерелами фінансування в сучасній аналітичній практиці виокремлюють чотири типи

фінансової стійкості, що дозволяє проводити типологізацію підприємств і порівнювати їхній фінансовий стан (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Типи фінансової стійкості підприємства та умови їх визначення

Тип фінансової стійкості	Характеристика фінансового стану	Умова визначення
Абсолютна фінансова стійкість	Запаси і витрати повністю покриваються власними оборотними коштами. Підприємство цілковито незалежне від зовнішніх кредиторів.	$З < \text{ВОК}$
Нормальна фінансова стійкість	Запаси покриваються нормальними джерелами фінансування (власні кошти + довгострокові позики). Гарантується платоспроможність підприємства	$\text{ВОК} \leq З \leq \text{НДФ}$
Нестійкий фінансовий стан	Покриття запасів відбувається за рахунок додаткового залучення короткострокових позик. Порушується платіжний баланс	$З > \text{НДФ}$
Кризовий фінансовий стан	Підприємство не здатне розрахуватися за зобов'язаннями. Наявні прострочені борги, ознаки неплатоспроможності	$З > \text{НДФ} + \text{прострочені зобов'язання}$

де $З$ – запаси підприємства; ВОК – власні оборотні кошти (розраховуються як різниця між власним капіталом та необоротними активами); НДФ – нормальні джерела фінансування запасів, що включають ВОК , довгострокові кредити та позики під запаси, а також короткострокові кредити та позики під запаси.

Джерело: складено автором на основі [16]

Абсолютна фінансова стійкість є найвищим рівнем стійкості, але на практиці зустрічається нечасто, оскільки може свідчити про надмірну консервативність фінансової політики та невикористання переваг фінансового важеля. Нормальна стійкість є оптимальним станом, за якого підприємство раціонально поєднує власні та позикові джерела фінансування. Нестійкий фінансовий стан сигналізує про необхідність оперативних заходів щодо оптимізації структури капіталу, тоді як кризовий стан є загрозою банкрутства і потребує радикальних антикризових заходів [6].

Таким чином, фінансова стійкість є однією з ключових умов ефективного функціонування та сталого розвитку підприємства. Вона відображає здатність

суб'єкта господарювання підтримувати оптимальне співвідношення між власними та позиковими коштами, генерувати достатній прибуток та зберігати платоспроможність у середньо- та довгостроковій перспективі. Розуміння економічної сутності фінансової стійкості є фундаментом для аналізу факторів, що її формують.

1.2. Система факторів забезпечення фінансової стійкості підприємства

Управління фінансовою стійкістю підприємства неможливе без чіткого розуміння сукупності чинників, що формують її рівень. Фінансова стійкість є результатом складної взаємодії численних факторів різного характеру, масштабу і спрямованості, які постійно змінюються під впливом динамічного зовнішнього і внутрішнього середовища. Дослідження і систематизація цих факторів є необхідною передумовою розроблення ефективних управлінських рішень [25].

Найбільш прийнятним з управлінської точки зору є поділ факторів фінансової стійкості на зовнішні та внутрішні за ознакою місця виникнення і ступеня керованості. Зовнішні фактори формуються поза межами підприємства і, як правило, є некерованими або частково керованими через адаптаційні механізми. Внутрішні фактори виникають всередині підприємства і перебувають у сфері безпосереднього впливу менеджменту. Систему зовнішніх та внутрішніх факторів наочно відображено на рис. 1.2.

Аналізуючи зовнішні фактори фінансової стійкості, насамперед слід виокремити макроекономічні умови господарювання, які формують загальний фінансово-економічний контекст діяльності підприємства. До цієї групи відносяться: темпи зростання і структура ВВП, рівень інфляції та процентних ставок, динаміка обмінного курсу, стан платіжного балансу країни. Ці параметри визначають купівельну спроможність споживачів, вартість

залученого кредитного капіталу та конкурентоспроможність продукції підприємства на внутрішньому і зовнішньому ринках [25].

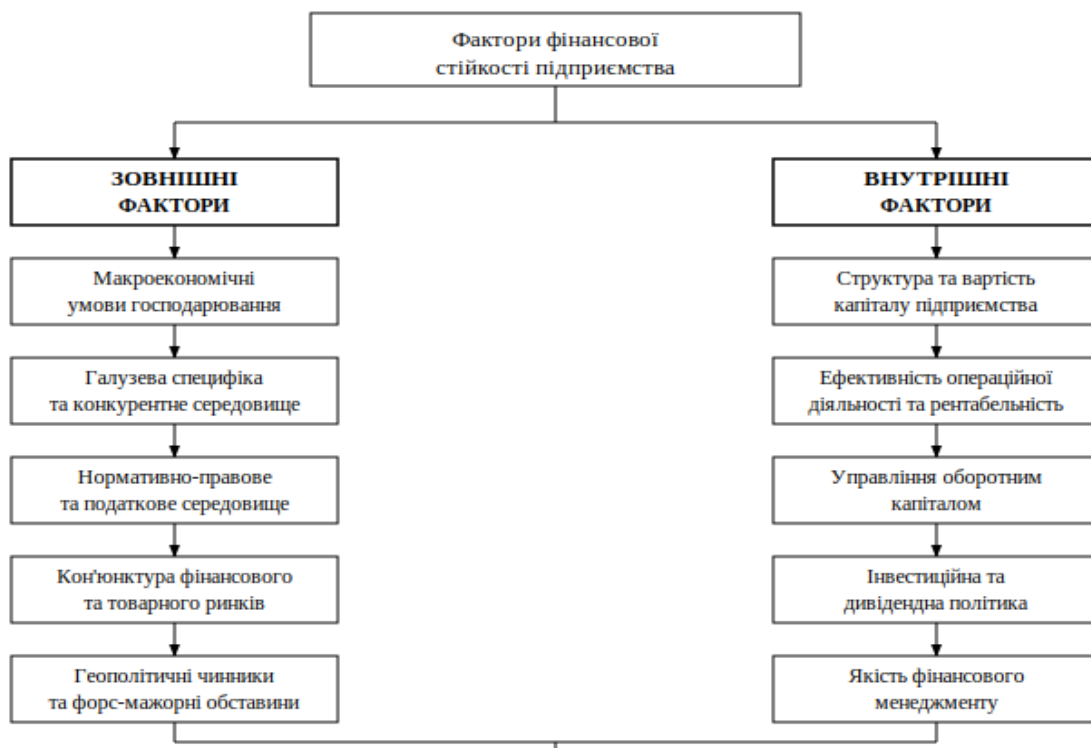

Рис. 1.2. Система факторів забезпечення фінансової стійкості підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [2; 8]

Стан та перспективи розвитку галузі, в якій функціонує підприємство, є не менш важливим зовнішнім фактором. Галузеві особливості проявляються у специфічній структурі активів, характерній для певного виду діяльності, у типовому рівні фінансового важеля, у тривалості операційного та фінансового циклів. Підприємства матеріаломістких галузей, де значну частину активів складають запаси, об'єктивно мають нижчі показники ліквідності порівняно з підприємствами сфери послуг, що відповідним чином впливає на оцінку їхньої фінансової стійкості [30].

Нормативно-правове та податкове середовище визначає обов'язкові рамки фінансово-господарської діяльності підприємства. Зміни у податковому навантаженні, системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності, регулюванні кредитних відносин і фінансових ринків безпосередньо впливають

на обсяг вільних фінансових ресурсів підприємства та структуру його капіталу. Особливої актуальності в сучасних умовах набуває вплив надзвичайних обставин – воєнних конфліктів, стихійних лих, пандемій, що кардинально змінюють параметри зовнішнього середовища підприємства [25].

Кон'юнктура фінансового ринку впливає на фінансову стійкість через доступність і вартість банківських кредитів, облігаційних позик та інших інструментів залучення капіталу. При підвищенні процентних ставок вартість обслуговування боргу зростає, що збільшує фінансові витрати і знижує рентабельність власного капіталу. Кон'юнктура товарних ринків, у свою чергу, визначає обсяги виручки від реалізації продукції, яка є головним джерелом надходження грошових коштів та формування власного капіталу підприємства [6].

Серед внутрішніх факторів фінансової стійкості провідне місце посідає структура та вартість капіталу підприємства. Оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом забезпечує мінімальну середньозважену вартість капіталу при прийнятному рівні фінансового ризику. Надмірна частка позикових коштів підвищує фінансовий ризик і загрозу втрати платоспроможності, тоді як орієнтація виключно на власне фінансування може обмежувати темпи росту підприємства та знижувати рентабельність власного капіталу через відмову від переваг фінансового важеля [16].

Ефективність операційної діяльності та рентабельність є ключовим внутрішнім фактором, оскільки саме прибуток є основним внутрішнім джерелом нарощення власного капіталу. Підприємство, що стабільно генерує достатній прибуток, спроможне збільшувати резервний та нерозподілений прибуток, підвищуючи тим самим частку власного капіталу в структурі пасивів. Навпаки, хронічна збитковість поступово руйнує власний капітал, погіршує фінансову стійкість та підвищує ризик банкрутства [16].

Управління оборотним капіталом суттєво впливає на показники ліквідності та платоспроможності підприємства, а через них – і на фінансову стійкість. Ефективна система управління дебіторською заборгованістю

прискорює надходження коштів від покупців, зменшуючи потребу в короткостроковому фінансуванні. Раціональна політика управління запасами дозволяє уникнути надмірного їхнього накопичення, яке заморожує оборотні кошти. Оптимальне управління кредиторською заборгованістю забезпечує підприємству безкоштовне торговельне фінансування [30].

Інвестиційна та дивідендна політика підприємства безпосередньо впливає на структуру капіталу та динаміку власних фінансових ресурсів. При виборі стратегії фінансування інвестиційних проектів доводиться знаходити баланс між внутрішніми та зовнішніми джерелами фінансування. Агресивна дивідендна політика, що передбачає виплату більшої частини прибутку, зменшує обсяг реінвестованих коштів і уповільнює нарощення власного капіталу, тоді як консервативна дивідендна політика сприяє зміцненню фінансової стійкості, але може знизити привабливість акцій підприємства для інвесторів [37].

Якість фінансового менеджменту виступає системотвірним внутрішнім фактором, що пронизує всі інші. Ефективне фінансове управління передбачає побудову комплексної системи фінансового планування і бюджетування, управлінського обліку, фінансового контролю та ризик-менеджменту. Якість стратегічних і оперативних рішень у сфері управління фінансами визначає здатність підприємства підтримувати належний рівень фінансової стійкості в довгостроковій перспективі [2].

Слід зазначити, що зовнішні та внутрішні фактори фінансової стійкості не є незалежними одне від одного. Між ними існують складні взаємообумовлені зв'язки. Так, погіршення макроекономічних умов (зовнішній фактор) призводить до скорочення попиту, зниження виручки і рентабельності (внутрішні параметри), що у підсумку послаблює фінансову стійкість підприємства. Підприємства з міцними внутрішніми фінансовими позиціями виявляються більш стійкими до несприятливих зовнішніх шоків завдяки накопиченим резервам і кращому доступу до ринків капіталу [25].

Таким чином, управління фінансовою стійкістю підприємства вимагає комплексного підходу, що враховує взаємодію зовнішніх і внутрішніх факторів. Оскільки на зовнішні фактори підприємство не може суттєво впливати, головним завданням фінансового менеджменту є максимально ефективно використання внутрішніх факторів для компенсації негативного впливу зовнішнього середовища та зміцнення фінансової стійкості. Кількісна оцінка рівня фінансової стійкості і виявлення проблемних зон здійснюються за допомогою методичного інструментарію фінансового аналізу, розглянутого у наступному підрозділі.

1.3. Методичний інструментарій оцінки фінансового стану і стійкості підприємства

Об'єктивна і всебічна оцінка фінансового стану та рівня фінансової стійкості підприємства вимагає застосування комплексного методичного інструментарію, що охоплює сукупність методів, прийомів і показників фінансового аналізу. Науково обґрунтований вибір аналітичних інструментів дозволяє отримати достовірну картину фінансового положення підприємства, виявити проблемні зони та обґрунтувати управлінські рішення щодо підвищення фінансової стійкості [2]. Загальну схему методичного інструментарію представлено на рис. 1.3.

Як видно з рис. 1.3, методичний інструментарій оцінки фінансового стану і стійкості підприємства охоплює п'ять основних методів аналізу, кожен з яких виконує специфічну аналітичну функцію та у комплексі формує підґрунтя для вироблення обґрунтованих управлінських рішень.

Горизонтальний аналіз являє собою порівняння абсолютних і відносних показників фінансової звітності у динаміці за декілька звітних періодів. Його головне завдання – виявлення тенденцій зміни ключових статей балансу, звіту про фінансові результати та інших форм звітності. Проведення горизонтального

аналізу дозволяє встановити напрям і швидкість змін, зіставити їх із запланованими показниками, а також визначити фази фінансового циклу підприємства. Важливою особливістю горизонтального аналізу є необхідність коригування абсолютних величин на індекс цін для забезпечення порівнянності даних в умовах значної інфляції [16].

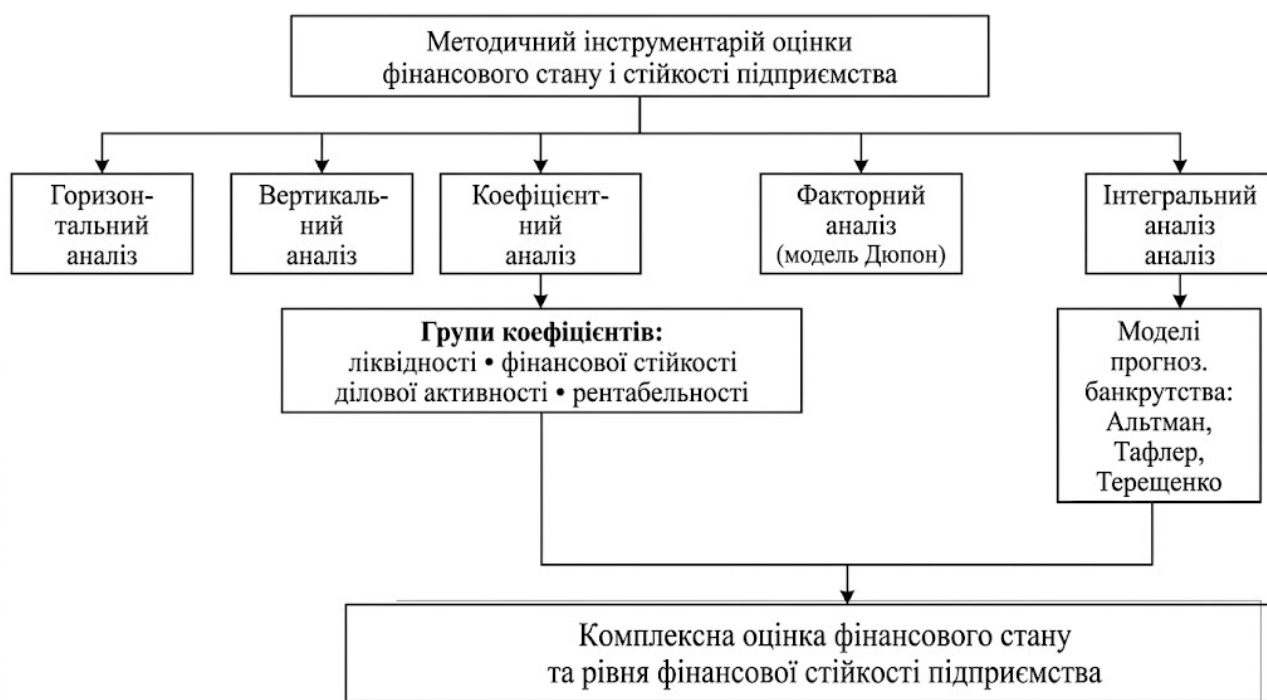

Рис. 1.3. Методичний інструментарій оцінки фінансового стану та стійкості підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [2; 34]

Вертикальний (структурний) аналіз спрямований на визначення питомої ваги окремих статей у загальному підсумку звітного документа. Головна цінність цього методу полягає в можливості порівнювати підприємства різних розмірів, а також оцінювати зміни в структурі активів і пасивів у динаміці незалежно від масштабу діяльності. У процесі аналізу балансу розраховується питома вага оборотних та необоротних активів, частка власного і позикового капіталу, що безпосередньо характеризує рівень фінансової стійкості підприємства [34].

Порівняльний аналіз передбачає зіставлення показників підприємства з нормативними значеннями, середньогалузевими орієнтирами, показниками підприємств-конкурентів або з власними плановими параметрами. Цей метод є незамінним при оцінці відносного рівня фінансової стійкості, оскільки абсолютні значення показників самі по собі не є інформативними без порівняльної бази. При використанні нормативних значень слід зважати на галузеву специфіку та розмір підприємства, оскільки єдині нормативи не завжди відповідають реаліям конкретної сфери діяльності [30].

Коефіцієнтний метод є центральним у системі оцінки фінансової стійкості і передбачає розрахунок системи відносних показників, що дозволяють кількісно охарактеризувати різні аспекти фінансового стану підприємства. До системи коефіцієнтів оцінки фінансової стійкості входять показники структури капіталу, ліквідності та платоспроможності, ділової активності та рентабельності. Їх взаємопов'язане застосування дозволяє отримати комплексне уявлення про рівень фінансової стійкості (табл. 1.3).

Коефіцієнт автономії є одним із найбільш інформативних показників фінансової стійкості, оскільки відображає частку власного капіталу в загальному обсязі активів і безпосередньо характеризує незалежність підприємства від зовнішніх кредиторів. Критичне зниження цього показника нижче 0,5 свідчить про те, що більша частина майна підприємства фінансується за рахунок позикових коштів, що суттєво підвищує фінансовий ризик. Водночас надмірно висока частка власного капіталу може свідчити про нераціональну структуру фінансування та упущені можливості підвищення рентабельності за рахунок ефекту фінансового важеля [34].

Коефіцієнт маневреності власного капіталу характеризує ступінь мобільності використання власних коштів підприємства. Він показує, яка частина власного капіталу вкладена в оборотні активи і може вільно ним використовуватися в господарській діяльності. Низьке значення цього коефіцієнта свідчить про імобілізацію значної частини власних коштів у

необоротних активах, що обмежує фінансову гнучкість підприємства та його здатність оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури [6].

Таблиця 1.3

Система показників оцінки фінансової стійкості підприємства

Показник	Формула розрахунку	Норматив	Економічний зміст
Коефіцієнт автономії (Ка)	$Ka = BK / A$	$\geq 0,5$	Частка власного капіталу в сукупних активах
Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз)	$Kфз = A / BK$	$\leq 2,0$	Обсяг активів на одиницю власного капіталу
Коефіцієнт фінансового левериджу (Кфл)	$Kфл = ПК / BK$	$\leq 1,0$	Відношення позикового до власного капіталу
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	$Kмвк = ВОК / BK$	0,2–0,5	Частка ВОК у структурі власного капіталу
Коефіцієнт покриття запасів (Кпз)	$Kпз = НДФ / З$	$> 1,0$	Достатність джерел для покриття запасів
Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл)	$Kпл = ОА / КЗ$	1,5–2,5	Покриття КЗ за рахунок оборотних активів
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	$Kал = ГК / КЗ$	0,1–0,2	Покриття КЗ найбільш ліквідними активами
Коефіцієнт забезп. ВОК (Кзвок)	$Kзвок = ВОК / ОА$	$\geq 0,1$	Частка власних оборотних активів у загальному обсязі ОА

де ВК – власний капітал; А – активи (валюта балансу); ПК – позиковий капітал; ВОК – власні оборотні кошти; НДФ – нормальні джерела фінансування запасів; З – запаси; ОА – оборотні активи; КЗ – короткострокові зобов'язання; ГК – грошові кошти та їх еквіваленти.

Джерело: систематизовано автором на основі [2; 34]

Коефіцієнт поточної ліквідності відображає здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок усіх оборотних активів. Значення цього показника нижче 1,5 сигналізує про можливі труднощі з виконанням поточних зобов'язань, тоді як надмірно високе значення може вказувати на неефективне використання оборотних активів [6].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким показником платоспроможності, що характеризує здатність підприємства погасити поточні зобов'язання негайно за рахунок наявних грошових коштів та їх еквівалентів. В умовах розвиненої економіки нормальним вважається значення від 0,1 до 0,2,

однак в умовах нестабільного фінансового середовища рекомендується підтримувати дещо вищий рівень ліквідних активів для забезпечення фінансової безпеки [8].

Факторний аналіз дозволяє кількісно розкласти зміну результуючого фінансового показника на складові, обумовлені впливом окремих факторів. Найпоширенішою моделлю факторного аналізу у дослідженні фінансової стійкості є трирівнева модель Дюпон (DuPont), яка розкладає рентабельність власного капіталу (ROE) на добуток рентабельності продажів (ROS), оборотності активів (TAT) та фінансового мультиплікатора (EM): $ROE = ROS \times TAT \times EM$. Така декомпозиція дозволяє виявити, за рахунок якого саме компоненту відбулися зміни рентабельності власного капіталу і яким є вплив фінансової структури на ефективність бізнесу [30].

Інтегральні методи оцінки фінансового стану передбачають зведення кількох показників до єдиного узагальнюючого критерію. Серед таких методів особливе місце займають моделі прогнозування банкрутства, побудовані на основі мультидискримінантного аналізу. Характеристики основних моделей прогнозування банкрутства наведено у табл. 1.4.

Як видно з табл. 1.4, кожна з моделей має свої переваги та обмеження щодо сфери застосування. Для умов вітчизняної практики найбільш прийнятною є дискримінантна модель О. Терещенка [37], оскільки вона розроблена спеціально для українських підприємств і враховує специфіку вітчизняного бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Водночас зарубіжні моделі, зокрема модель Альтмана, можуть використовуватися як додатковий орієнтир з урахуванням необхідних коригувань [25].

Важливою складовою методичного інструментарію є аналіз грошових потоків, що дозволяє оцінити реальну здатність підприємства генерувати грошові кошти для фінансування операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. На відміну від показників, що базуються на принципі нарахування, аналіз грошових потоків відображає фактичний рух коштів і є більш надійним індикатором поточної платоспроможності підприємства. Для цілей оцінки

фінансової стійкості особливу увагу приділяють співвідношенню операційного грошового потоку із заборгованістю підприємства [6; 37].

Таблиця 1.4

Порівняльна характеристика моделей прогнозування банкрутства підприємства

Модель	Основні змінні	Критичне значення	Переваги / недоліки
Двофакторна модель Е. Альтмана	Коефіцієнт поточної ліквідності, питома вага позикових коштів	$Z < 0$ – ризик банкрутства	Проста у розрахунку; не враховує рентабельність
П'ятифакторна модель Е. Альтмана (Z-score)	Ліквідність, рентабельність, леверидж, оборотність, ринкова вартість	$Z < 1,81$ – зона банкрутства	Висока точність; складність застосування для неpubлічних компаній
Модель Р. Тафлера	Чотири фінансові коефіцієнти (ліквідність, рентабельність, оборотність)	$Z < 0,2$ – ризик банкрутства	Адаптована для великих компаній; потребує коригування для малих
Дискримінантна модель О. Терещенка	Вісім коефіцієнтів ліквідності, стійкості, рентабельності, оборотності	$Z < -0,55$ – незадовільний стан	Розроблена для українських підприємств; враховує особливості обліку

Джерело: систематизовано автором на основі [25; 30]

Аналіз ділової активності доповнює оцінку фінансової стійкості через характеристику ефективності використання активів та капіталу. До основних показників ділової активності відносяться коефіцієнти оборотності активів, оборотних коштів, дебіторської та кредиторської заборгованості, запасів, а також тривалість операційного та фінансового циклів. Скорочення тривалості фінансового циклу є однозначно позитивним явищем, оскільки зменшує потребу підприємства у зовнішньому фінансуванні оборотних коштів і підвищує ефективність використання капіталу [2].

Аналіз рентабельності є невід'ємним елементом комплексної оцінки фінансового стану, оскільки відображає здатність підприємства генерувати прибуток. Рентабельність активів (ROA) є найбільш загальним показником ефективності, що відображає дохідність сукупного капіталу підприємства

незалежно від структури його фінансування. Рентабельність власного капіталу (ROE) є ключовим показником для власників, оскільки відображає ефективність використання вкладеного ними капіталу. Рентабельність продажів (ROS) характеризує частку прибутку у виручці і є важливим орієнтиром при оцінці цінової та витратної політики підприємства [8].

Сучасна аналітична практика дедалі активніше використовує методи рейтингової оцінки фінансового стану, що передбачають присвоєння підприємству певного рейтингу на основі аналізу сукупності показників. Відомими методиками рейтингової оцінки є методика Г. В. Савицької, а також різноманітні галузеві методики, розроблені банками та рейтинговими агентствами. Перевагою рейтингових методик є зручність порівняння і комунікації результатів оцінки [34].

Важливо підкреслити, що ефективне застосування методичного інструментарію передбачає не ізольоване використання окремих методів, а їх раціональне поєднання у рамках комплексного аналізу. Тільки інтегруючи результати горизонтального, вертикального, коефіцієнтного, факторного та інтегрального аналізу, дослідник може отримати всебічну та об'єктивну картину фінансового стану підприємства, виявити проблемні зони та визначити напрями підвищення його фінансової стійкості [37].

Отже, методичний інструментарій оцінки фінансового стану і стійкості підприємства є багаторівневим та комплексним. Його розумне застосування, підкріплене коректним вибором інформаційної бази і критеріїв оцінки, формує аналітичне підґрунтя для розроблення ефективних управлінських рішень щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СТАНІСЛАВ-СЕРВІС»

2.1. Організаційно-економічна характеристика та основні показники діяльності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Станіслав-Сервіс» (далі ТОВ «Станіслав-Сервіс») є суб'єктом господарювання приватної форми власності, зареєстрованим відповідно до законодавства України. Юридична адреса підприємства: Івано-Франківська область, м. Івано-Франківськ, вул. Калуське шосе, буд. 4. Ідентифікаційний код підприємства в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (ЄДРПОУ) – 38330880.

Організаційно-правова форма – товариство з обмеженою відповідальністю, яка передбачає розмежування майнової відповідальності між учасниками та самим підприємством як юридичною особою. Статутний капітал становить 545,70 тис. грн і залишається незмінним упродовж усього аналізованого періоду, що свідчить про відсутність додаткового залучення інвестицій або перерозподілу часток.

Протягом 2023-2024 років товариство функціонувало як мікропідприємство (кількість працівників – 1 особа; форма звітності – скорочена), а у 2025 році перейшло до категорії малого підприємства зі складанням відповідної форми фінансової звітності.

Основні відомості про підприємство систематизовано у табл. 2.1.

Як свідчать дані табл. 2.1, підприємство є типовим представником мікробізнесу у сфері надання послуг. Надзвичайно мала чисельність персоналу (1 особа) вказує на високу концентрацію управлінських та операційних функцій у межах одного суб'єкта – власника або єдиного працівника. Така організаційна

модель є характерною для підприємств, що спеціалізуються на наданні вузькопрофільних технічних послуг або здійснюють посередницьку діяльність.

Таблиця 2.1

Загальна організаційно-економічна характеристика ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Показник	Характеристика
Повна назва	Товариство з обмеженою відповідальністю «Станіслав-Сервіс»
Скорочена назва	ТОВ «Станіслав-Сервіс»
Код за ЄДРПОУ	38330880
Юридична адреса	Івано-Франківська обл., м. Івано-Франківськ, вул. Калуське шосе, буд. 4
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ)
Форма власності	Приватна
Основний вид діяльності (КВЕД)	Надання послуг (технічне обслуговування та ремонт транспортних засобів і обладнання)
Кількість працівників	1 особа (2023-2025 рр.)
Розмір підприємства	Мікропідприємство (до 2023 р.), мале підприємство (з 2025 р.)
Статутний капітал	545,70 тис. грн

Джерело: складено за даними фінансової звітності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Аналіз основних показників діяльності товариства охоплює 2023-2025 рр., що дає змогу сформувати репрезентативну базу для оцінки динаміки та виявлення ключових тенденцій розвитку. Інформаційною базою дослідження є офіційна фінансова звітність підприємства, зокрема баланс (форма № 1-мс / № 1) та звіт про фінансові результати (форма № 2-мс / № 2).

Суттєвою особливістю фінансової структури товариства є перевищення розміру зареєстрованого капіталу над фактичною величиною власного капіталу, що зумовлено наявністю накопиченого непокритого збитку. Так, станом на початок 2023 року його обсяг становив -55,00 тис. грн, а на кінець 2023 року зріс до -116,90 тис. грн. Це свідчить про тривалий період збиткової діяльності підприємства. Водночас у 2024 році фінансові результати суттєво покращилися,

що пов'язано з отриманням значних інших доходів, зокрема від реалізації активів.

Оцінювання фінансового стану підприємства доцільно розпочати з горизонтального та вертикального аналізу балансу, які дають змогу визначити зміни в абсолютних і відносних показниках, а також виявити тенденції формування майнового потенціалу та джерел його фінансування.

Горизонтальний аналіз балансу ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2022-2025 роки в частині активів наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Горизонтальний аналіз активів балансу ТОВ «Станіслав-Сервіс»
за 2022–2025 рр., тис. грн**

Стаття балансу	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Зміна 2025 до 2023, тис. грн
I. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ					
Основні засоби / НМА (залишкова вартість)	479,0	453,1	516,8	516,8	+37,8
Усього за розділом I	479,0	453,1	516,8	516,8	+37,8
II. ОБОРОТНІ АКТИВИ					
Запаси	1,6	1,6	1,6	1,6	0,0
Поточна дебіторська заборгованість	21,2	1,0	10,7	10,7	-10,5
Грошові кошти та їх еквіваленти	5,4	7,0	1,9	1,9	-3,5
Інші оборотні активи	—	3,4	—	—	—
Усього за розділом II	28,2	13,0	14,2	14,2	-14,0
Баланс (актив)	507,2	466,1	531,0	531,0	+23,8

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Горизонтальний аналіз активів балансу ТОВ «Станіслав-Сервіс» (табл. 2.2) свідчить про різноспрямовану динаміку загальної вартості активів. У 2023 році валюта балансу зменшилася з 507,20 до 466,10 тис. грн (на 41,10 тис. грн або 8,1%). Основними причинами цього стали нарахування амортизації основних засобів, а також суттєве скорочення дебіторської заборгованості.

У 2024 році спостерігається зростання валюти балансу до 531,00 тис. грн (на 13,9%), що може бути пов'язано з надходженням або переоцінкою необоротних активів. У 2025 році структура активів залишається незмінною порівняно з попереднім роком, що може свідчити про уповільнення або тимчасове припинення активної господарської діяльності.

Особливу увагу привертає структура активів: частка необоротних активів перевищує 97% упродовж усього періоду, що є нетиповим для підприємств сфери послуг. Натомість оборотні активи залишаються на мінімальному рівні. Зокрема, запаси не змінюються, а частка грошових коштів зменшується з 1,50% у 2023 році до 0,36% у 2024–2025 роках, що підвищує ризики втрати платоспроможності. Горизонтальний аналіз пасивів подано ТОВ «Станіслав-Сервіс» у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Горизонтальний аналіз пасивів балансу ТОВ «Станіслав-Сервіс»
за 2022–2025 рр., тис. грн.**

Стаття балансу	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Зміна 2025 до 2023, тис. грн
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ					
Зареєстрований капітал	545,7	545,7	545,7	545,7	0
Нерозподілений прибуток (збиток)	-55,0	-116,9	-86,6	-86,6	-31,6
Усього за розділом I	490,7	428,8	459,1	459,1	-31,6
III. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
КЗ за товари, роботи, послуги	3,6	—	—	—	-3,6
Розрахунки з бюджетом	2,5	2,4	3,1	3,1	+0,6
Розрахунки зі страхування	—	—	2,0	—	
Інші поточні зобов'язання	10,4	34,9	66,8	68,8	+58,4
Усього за розділом III	16,5	37,3	71,9	71,9	+55,4
Баланс (пасив)	507,2	466,1	531,0	531,0	+23,8

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Горизонтальний аналіз пасивів (табл. 2.3) дозволяє виокремити дві ключові тенденції. По-перше, у 2023 році відбулося зростання непокритого

збитку до -116,9 тис. грн, що спричинило скорочення власного капіталу. По-друге, спостерігається суттєве збільшення поточних зобов'язань – з 16,5 до 71,9 тис. грн, головним чином за рахунок зростання інших поточних зобов'язань. Їх природа потребує додаткового дослідження в межах внутрішнього фінансового аналізу.

Водночас у 2024 році відбулося часткове покращення фінансового стану: непокритий збиток скоротився до -86,6 тис. грн завдяки отриманню прибутку, що є позитивною тенденцією.

Вертикальний аналіз активів балансу за аналізований період представлено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Вертикальний аналіз активів балансу ТОВ «Станіслав-Сервіс»
за 2023–2025 рр.**

Стаття	2023 р.		2024 р.		2025 р.		Відхилення питомої ваги, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Необоротні активи	453,1	97,21	516,8	97,33	516,8	97,33	+0,12
у т.ч. ОЗ / НМА	453,1	97,21	516,8	97,33	516,8	97,33	+0,12
Оборотні активи	13,0	2,79	14,2	2,67	14,2	2,67	-0,12
у т.ч. запаси	1,6	0,34	1,6	0,30	1,6	0,30	-0,04
дебіторська заборгованість	1,0	0,21	10,7	2,01	10,7	2,01	+1,80
грошові кошти	7,0	1,50	1,9	0,36	1,9	0,36	-1,14
БАЛАНС	466,1	100	531,0	100	531,0	100	—

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Результати вертикального аналізу активів (табл. 2.4) підтверджують монодомінантний характер структури майна підприємства: понад 97% припадає на необоротні активи. Така структура свідчить про високий рівень капіталомісткості діяльності, що є нетиповим для підприємства з мінімальною чисельністю персоналу. Ймовірно, основу активів становлять об'єкти

нерухомості або спеціалізоване обладнання, яке здається в оренду чи використовується для надання послуг.

Динаміку складу активів та їх джерел фінансування відображено на рис. 2.1-2.2.

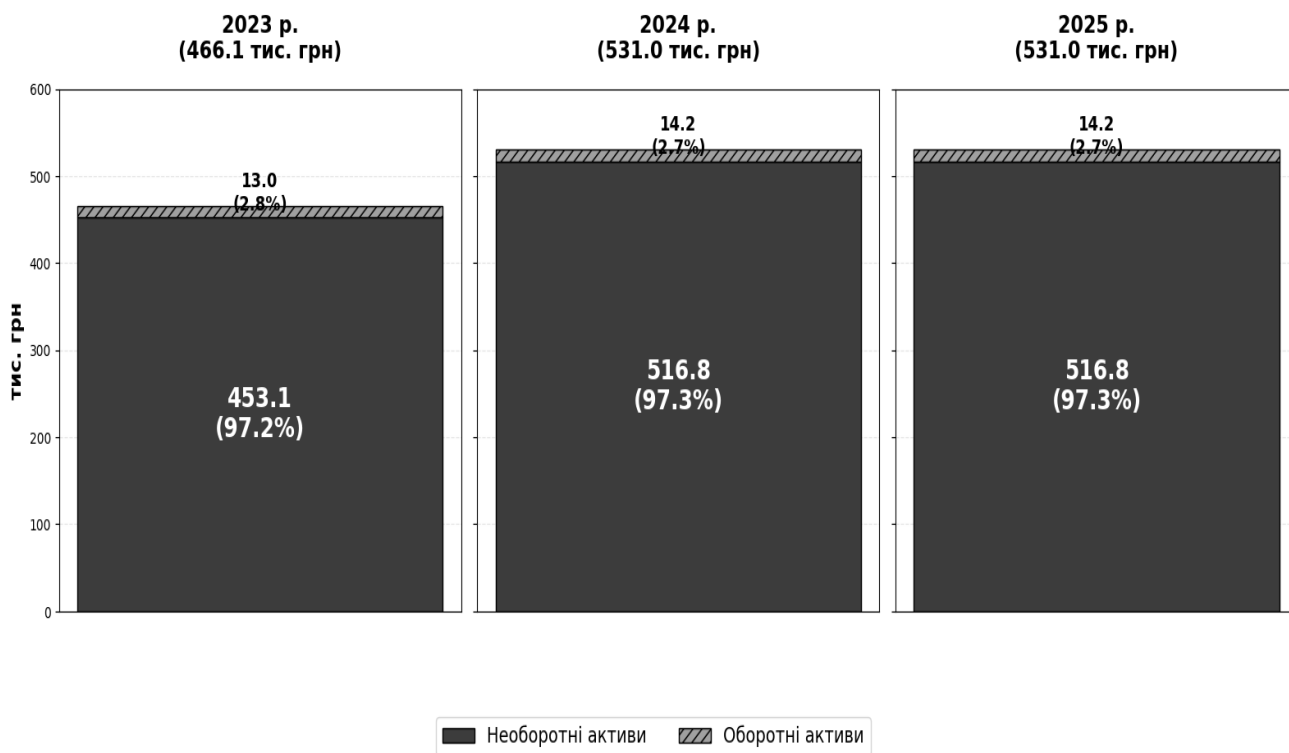

Рис. 2.1. Динаміка активів ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2022–2025 рр., тис. грн

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Як показано на рис. 2.1, після скорочення активів у 2023 році їх обсяг зріс у 2024 році та стабілізувався у 2025 році. При цьому домінування необоротних активів у структурі майна залишається незмінним.

Структуру пасивів ТОВ «Станіслав-Сервіс» відображено на рис. 2.2.

Структура пасивів (рис. 2.2) характеризується переважанням власного капіталу (86-92%), що свідчить про відносно високий рівень фінансової незалежності. Водночас частка поточних зобов'язань зросла з 8,0% у 2023 році до 13,5% у 2024-2025 роках, що вказує на посилення залежності підприємства від короткострокових джерел фінансування.

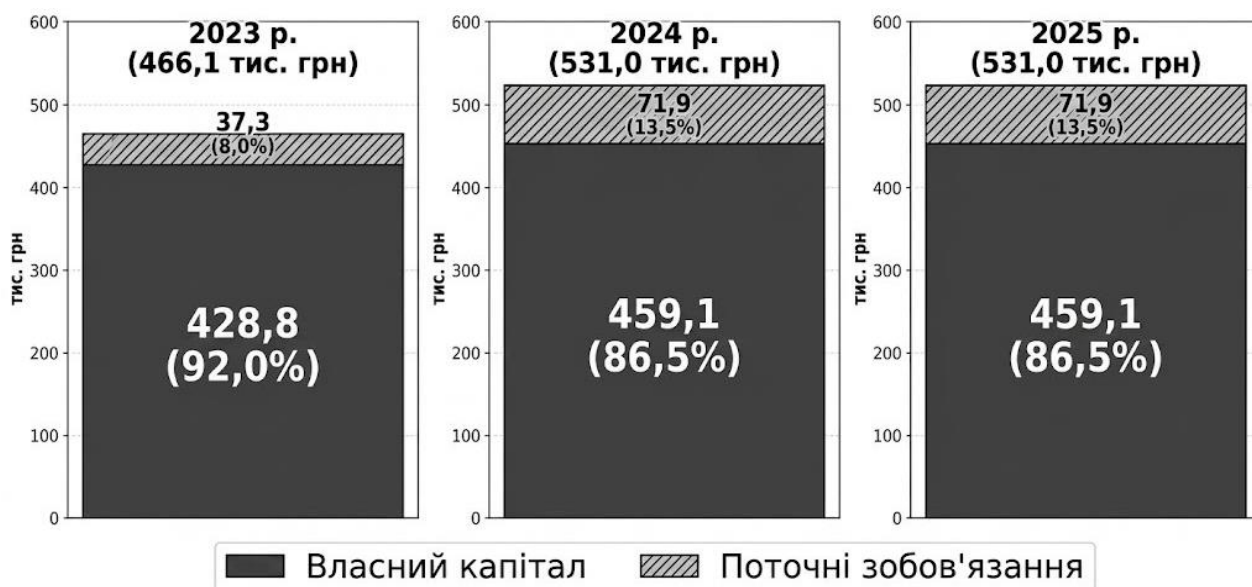

**Рис. 2.2. Структура пасивів ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2023–2025 рр.,
тис. грн / %**

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Таким чином, узагальнення результатів проведеного організаційно-економічного аналізу ТОВ «Станіслав-Сервіс» дає змогу сформуванню цілісного уявлення про специфіку функціонування підприємства та ключові тенденції його розвитку у 2023-2025 роках.

Підприємство характеризується спрощеною організаційною структурою, мінімальною чисельністю персоналу та високою концентрацією управлінських функцій, що є типовим для суб'єктів малого бізнесу. Водночас наявність значного обсягу необоротних активів свідчить про капіталомісткий характер діяльності, що певною мірою не узгоджується з масштабами підприємства та потребує більш ефективного використання наявного майнового потенціалу.

Аналіз динаміки активів і пасивів показав, що підприємство перебувало у стані фінансової нестабільності у 2023 році, про що свідчить зростання непокритого збитку та скорочення власного капіталу. У 2024 році намітилася позитивна тенденція до покращення фінансових результатів, однак вона має нестійкий характер, оскільки супроводжується зростанням поточних зобов'язань та зниженням ліквідності.

Отже, незважаючи на відносно високий рівень фінансової автономії, діяльність ТОВ «Станіслав-Сервіс» супроводжується рядом проблемних аспектів, зокрема недостатньою ліквідністю, накопиченням збитків у попередні періоди та зростанням короткострокових зобов'язань. Це обумовлює необхідність поглибленого аналізу фінансового стану підприємства, зокрема оцінки показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності, що буде здійснено у наступному підрозділі дослідження.

2.2. Комплексна оцінка фінансової стійкості та ліквідності підприємства

Фінансова стійкість та ліквідність є ключовими характеристиками, що відображають здатність підприємства зберігати платоспроможність у коротко- та довгостроковій перспективі. Для їх кількісної оцінки розраховано систему відповідних коефіцієнтів на основі даних балансів ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2023-2025 роки. Показники ліквідності підприємства наведено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Показники ліквідності ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2023–2025 рр.

Показник	Норматив	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення
Коефіцієнт загальної ліквідності (Кзл)	$\geq 1,5$	0,35	0,20	0,20	-0,15
Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	$\geq 0,7$	0,31	0,17	0,17	-0,14
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	$\geq 0,2$	0,19	0,03	0,03	-0,16
Чистий оборотний капітал, тис. грн	≥ 0	-24,30	-57,70	-57,70	-33,40

Джерело: розраховано за даними балансів ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Аналіз показників табл. 2.5 засвідчує системний дефіцит ліквідності підприємства. Коефіцієнт загальної ліквідності впродовж усього аналізованого горизонту перебував значно нижче нормативного рівня ($\geq 1,5$): у 2023 р. – 0,35, у 2024–2025 рр. – лише 0,20. Це свідчить про те, що оборотні активи

покривають лише п'яту частину поточних зобов'язань – ситуацію, яка є критичною з позиції кредиторів.

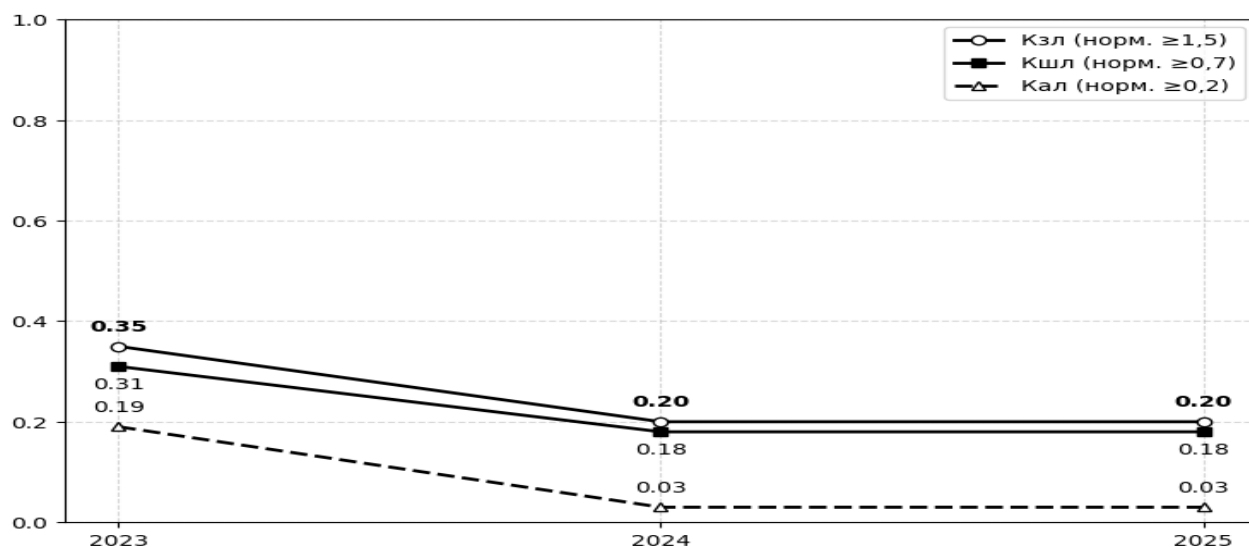

Рис. 2.3. Динаміка показників ліквідності ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2023–2025 рр.

Джерело: побудовано за розрахованими показниками табл. 2.5

Коефіцієнт швидкої ліквідності (без урахування запасів) демонструє схожу динаміку: 0,31 у 2023 р. та 0,17 у наступні роки – при нормативі $\geq 0,7$. Коефіцієнт абсолютної ліквідності, що відображає здатність підприємства негайно погасити поточні борги грошовими коштами, скоротився з 0,19 у 2023 р. до критично низьких 0,03 у 2024-2025 рр. (норматив $\geq 0,2$). Чистий оборотний капітал є від'ємним у всі роки та набирає зростаючого негативного значення (-57,70 тис. грн у 2024-2025 рр.), що підтверджує структурну невідповідність між поточними активами та зобов'язаннями.

Водночас слід зауважити, що низькі значення показників ліквідності значною мірою зумовлені специфікою структури балансу підприємства. Зокрема, понад 97% активів сформовано за рахунок необоротних активів, тоді як частка оборотних активів є мінімальною. За таких умов формальні коефіцієнти ліквідності не повною мірою відображають реальну

платоспроможність підприємства, яке може підтримувати свою діяльність за рахунок позаоблікових або альтернативних джерел грошових надходжень.

Показники фінансової стійкості ТОВ «Станіслав-Сервіс» відображено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Показники фінансової стійкості ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2023–2025 рр.

Показник	Норматив	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення
Коефіцієнт автономії (Ка)	$\geq 0,5$	0,92	0,86	0,86	-0,06
Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз)	$\leq 0,5$	0,08	0,14	0,14	+0,06
Коефіцієнт фінансового ризику (Кфр)	$\leq 1,0$	0,09	0,16	0,16	+0,07
Коефіцієнт маневреності ВК (Км)	0,1–0,5	-0,06	-0,13	-0,13	-0,07
Коефіцієнт покриття активів ВК (Кп)	$\geq 0,5$	0,92	0,86	0,86	-0,06

Джерело: розраховано за даними балансів ТОВ «Станіслав-Сервіс»

На відміну від ліквідності, показники фінансової стійкості ТОВ «Станіслав-Сервіс» загалом відповідають нормативним значенням. Так, коефіцієнт автономії у 2023 році становив 0,92, а у 2024-2025 роках – 0,86 (за нормативу $\geq 0,5$), що свідчить про високий рівень фінансової незалежності підприємства.

Коефіцієнт фінансової залежності та коефіцієнт фінансового ризику демонструють певне зростання (відповідно з 0,08 до 0,14 та з 0,09 до 0,16), однак їх значення залишаються в межах допустимих норм, що характеризує підприємство як фінансово стійке з помірним рівнем боргового навантаження.

Водночас коефіцієнт маневреності власного капіталу має від’ємне значення (-0,06 у 2023 році та -0,13 у 2024-2025 роках), що свідчить про відсутність власних оборотних коштів. Це означає, що весь обсяг власного капіталу інвестований у необоротні активи, що суперечить нормативному значенню (0,1-0,5) та обмежує фінансову гнучкість підприємства.

Загалом проведений аналіз дає змогу зробити висновок, що фінансовий стан ТОВ «Станіслав-Сервіс» є внутрішньо суперечливим. З одного боку, підприємство характеризується високим рівнем фінансової автономії та низькою залежністю від зовнішніх джерел фінансування, що формує певний запас фінансової стійкості у довгостроковому періоді. З іншого боку, критично низькі показники ліквідності та від'ємне значення чистого оборотного капіталу свідчать про наявність суттєвих проблем із забезпеченням поточної платоспроможності.

Така ситуація обумовлена насамперед нераціональною структурою активів, у якій переважають необоротні складові, тоді як обсяг ліквідних ресурсів є вкрай обмеженим. Це знижує здатність підприємства своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання та підвищує ризик виникнення фінансових ускладнень навіть за умов формальної фінансової стійкості.

Крім того, негативне значення коефіцієнта маневреності власного капіталу вказує на відсутність власних оборотних ресурсів, що суттєво обмежує можливості підприємства щодо фінансування поточної діяльності без залучення зовнішніх джерел. У поєднанні зі зростанням поточних зобов'язань це формує додаткові ризики втрати фінансової рівноваги у короткостроковому періоді.

Отже, для забезпечення стабільного функціонування ТОВ «Станіслав-Сервіс» необхідним є впровадження комплексу заходів, спрямованих на підвищення ліквідності та оптимізацію структури капіталу. Зокрема, доцільним є нарощення обсягу оборотних активів, підвищення ефективності використання наявних ресурсів, а також удосконалення політики управління зобов'язаннями. Це дозволить збалансувати фінансову стійкість і платоспроможність підприємства та створити передумови для його подальшого розвитку.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Фінансові результати діяльності підприємства є узагальнюючим показником ефективності його господарської діяльності, що відображає здатність суб'єкта господарювання генерувати прибуток у процесі використання наявних ресурсів. Їх аналіз дає змогу оцінити результативність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, виявити тенденції розвитку підприємства, а також визначити фактори, що впливають на формування прибутку або збитку.

Особливого значення набуває дослідження динаміки доходів, витрат і фінансових результатів у часі, що дозволяє оцінити стабільність функціонування підприємства та рівень його економічної ефективності. У цьому контексті аналіз фінансових результатів ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2023-2025 роки є необхідним для формування обґрунтованих висновків щодо результативності його діяльності та визначення напрямів її підвищення.

Оцінка результативності господарської діяльності підприємства здійснюється на основі аналізу даних звіту про фінансові результати (форма № 2-мс / № 2). Порівняльний аналіз показників доходів, витрат та прибутку за 2023-2025 роки подано в табл. 2.7.

Аналіз даних табл. 2.7 свідчить про суттєву нерівномірність результатів діяльності підприємства протягом досліджуваного періоду. У 2023 році Товариство характеризувалося мінімальною операційною активністю: чистий дохід від реалізації становив лише 12,40 тис. грн при загальних витратах 10,50 тис. грн, а чистий прибуток – 1,60 тис. грн. Такий обсяг виручки є вкрай низьким для підприємства з активами понад 466 тис. грн і свідчить про неефективне використання наявного майнового потенціалу.

Суттєві зміни відбулися у 2024 році. Загальний обсяг доходів зріс до 490,00 тис. грн, однак він був сформований виключно за рахунок інших доходів, без надходжень від основної діяльності. Це дає підстави припустити, що у звітному періоді підприємство здійснило одноразову операцію

(наприклад, реалізацію активів, переоцінку майна або отримання позареалізаційного доходу). При цьому інші витрати становили 459,30 тис. грн, а чистий прибуток – 30,30 тис. грн.

Таблиця 2.7

**Динаміка фінансових результатів ТОВ «Станіслав-Сервіс»
за 2023-2025 рр., тис. грн**

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025 до 2023, тис. грн
Чистий дохід від реалізації	12,4	–	225,8	+213,40
Собівартість реалізованої продукції	–	–	190,8	–
Інші доходи	–	490,0	–	–
Інші витрати	10,5	459,3	33,8	+23,3
Разом доходи	12,4	490,0	225,8	+213,4
Разом витрати	10,5	459,3	224,6	+214,1
Фінансовий результат до оподаткування	1,9	30,7	1,2	-0,7
Податок на прибуток	0,3	0,4	0,4	+0,1
Чистий прибуток (збиток)	1,6	30,3	1,2	-0,4

Джерело: складено за даними звітів про фінансові результати ТОВ «Станіслав-Сервіс»

У 2025 році підприємство відновило операційну діяльність: чистий дохід від реалізації досяг 225,80 тис. грн, а собівартість реалізованої продукції – 190,80 тис. грн, що забезпечило формування валового прибутку в розмірі 35,00 тис. грн. Водночас значні інші витрати (33,80 тис. грн) суттєво зменшили кінцевий фінансовий результат, унаслідок чого чистий прибуток становив лише 1,20 тис. грн. Порівняно з 2024 роком прибуток скоротився більш ніж у 25 разів, що свідчить про нестійкий характер фінансових результатів.

Динаміку доходів, витрат та чистого прибутку відображено на рис. 2.4.

Як показано на рис. 2.4, у 2024 році спостерігається аномальний стрибок доходів, після чого у 2025 році відбувається їх стабілізація на новому рівні. Водночас величина чистого прибутку залишається незначною в усі роки

дослідження, що вказує на низьку ефективність господарської діяльності, особливо з урахуванням масштабів активів підприємства.

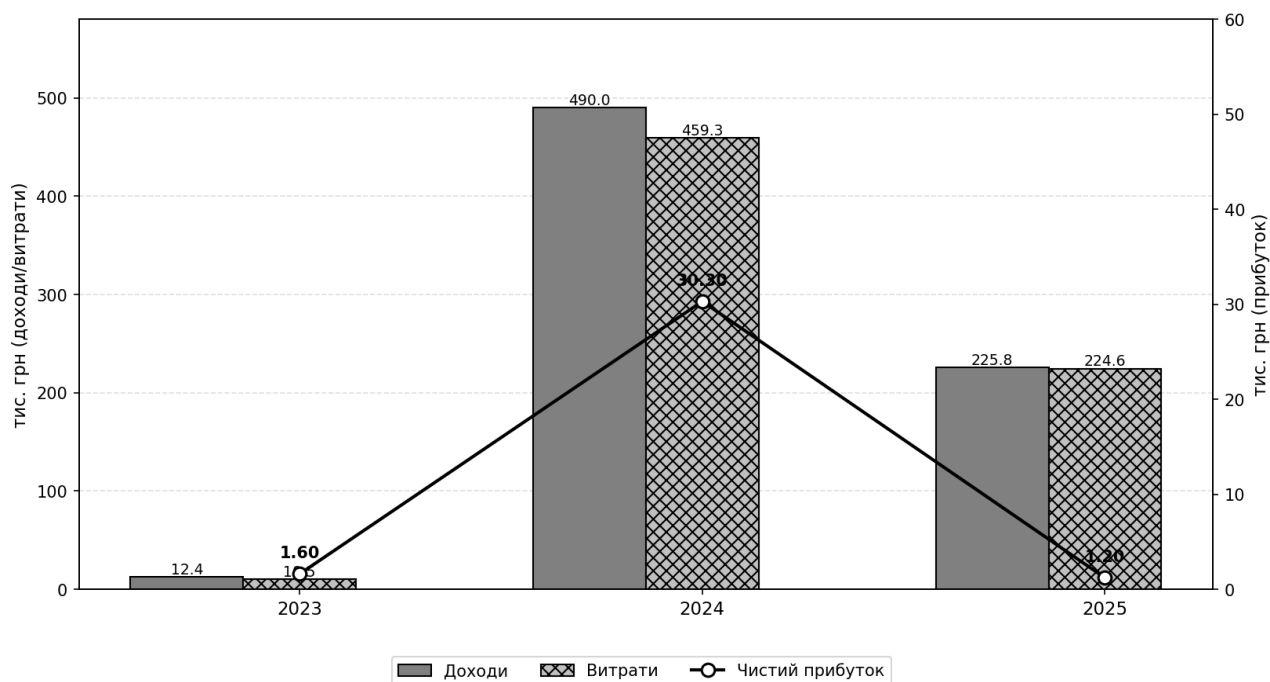

Рис. 2.4. Динаміка фінансових результатів ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2023–2025 рр., тис. грн

Джерело: побудовано за даними звітів про фінансові результати ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Рентабельність є узагальнюючим показником ефективності використання ресурсів підприємства та результативності його господарської діяльності. Показники рентабельності ТОВ «Станіслав-Сервіс» за аналізований період наведено в табл. 2.8.

Аналіз даних табл. 2.8 демонструє нестійку динаміку показників рентабельності. Так, рентабельність продажів (ROS) у 2023 році становила 12,90%, що є прийнятним значенням за умов незначних обсягів діяльності. Проте у 2025 році цей показник знизився до 0,53%, що свідчить про суттєве погіршення ефективності операційної діяльності.

Рентабельність активів (ROA) у 2023 році становила лише 0,33%, що відображає низьку ефективність використання значного обсягу активів. У 2024

році показник зріс до 6,07%, однак це зростання було зумовлене одноразовими доходами, а не підвищенням операційної ефективності. У 2025 році ROA знову знизився до 0,23%. Аналогічну динаміку демонструє і рентабельність власного капіталу (ROE).

Таблиця 2.8

Показники рентабельності ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2023-2025 рр., %

Показник	Формула	2023	2024	2025	Відхилення, 2025/2023
Рентабельність продажів (ROS), %	$\text{ЧП} / \text{ЧД} \times 100$	12,90	–	0,53	-12,37
Рентабельність активів (ROA), %	$\text{ЧП} / \text{А}_{\text{сеп}} \times 100$	0,33	6,07	0,23	-0,10
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	$\text{ЧП} / \text{ВК}_{\text{сеп}} \times 100$	0,36	7,00	0,26	-0,10
Рентабельність витрат, %	$\text{ЧП} / \text{В} \times 100$	15,24	6,60	0,53	-14,71

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Ділова активність підприємства також залишається низькою. У 2025 році коефіцієнт оборотності активів становив лише 0,43 обороту (225,80 / 531,00), що є вкрай низьким показником для підприємства торговельно-сервісного профілю. Відповідно, тривалість одного обороту активів перевищує 800 днів, що свідчить про надмірну капіталомісткість та неефективне використання ресурсів.

Динаміку ключових показників рентабельності відображено на рис. 2.5.

Дані, наведені на рис. 2.5, підтверджують стрибкоподібний характер показників рентабельності у 2024 році та їх повернення до низьких значень у 2025 році. Водночас показники ліквідності стабільно перебувають нижче нормативних значень, а їх динаміка має негативний характер.

Таким чином, проведений аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Станіслав-Сервіс» дозволив виявити ключові проблеми функціонування підприємства, зокрема нестабільність формування доходів, низький рівень прибутковості та неефективне використання наявних ресурсів. Отримані

результати свідчать про відсутність стійкої тенденції до зростання фінансових показників та значну залежність від разових джерел доходу.

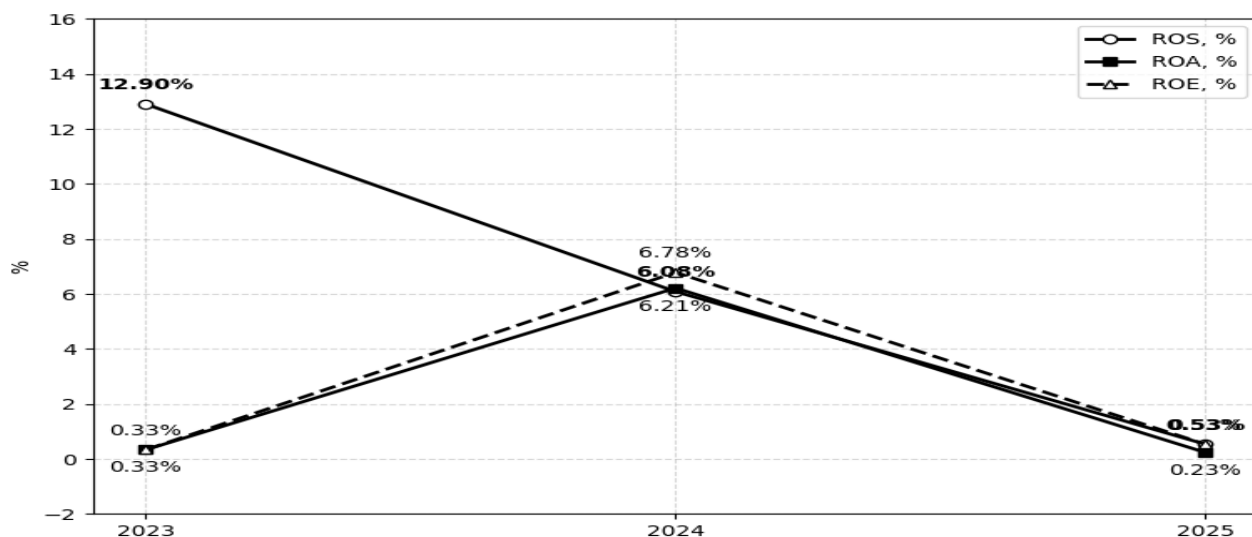

Рис. 2.5. Динаміка показників рентабельності ТОВ «Станіслав-Сервіс» за 2023–2025 рр.

Джерело: побудовано за розрахованими показниками табл. 2.8

Виявлені негативні тенденції обумовлюють необхідність удосконалення системи управління фінансовими результатами підприємства, зокрема шляхом підвищення ефективності операційної діяльності, оптимізації структури витрат і забезпечення більш раціонального використання активів. Це, у свою чергу, створює підґрунтя для розроблення практичних рекомендацій щодо формування ефективної фінансової стратегії підприємства, що буде розглянуто в наступному розділі роботи.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ МІНЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА

3.1. Виявлення резервів покращення фінансового стану та мінімізації фінансових ризиків

Розроблення заходів щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства є логічним продовженням аналітичного дослідження, проведеного у другому розділі. Обґрунтована система заходів може бути сформована лише за умови чіткої ідентифікації резервів і ризиків – двох взаємодоповнювальних аналітичних категорій, що спільно визначають простір можливих управлінських рішень.

Резерви покращення фінансового стану – це невикористані або частково використані можливості підприємства щодо підвищення платоспроможності, рентабельності та фінансової стійкості без залучення принципово нових зовнішніх ресурсів. Для ТОВ «Станіслав-Сервіс» такі резерви зосереджені передусім у площині ефективнішого використання значного майнового потенціалу (активи – 531,00 тис. грн) за умов низького рівня поточних доходів.

Натомість фінансові ризики – це ймовірні події, реалізація яких може призвести до погіршення фінансового стану підприємства. Їх ідентифікація та кількісна оцінка є необхідною умовою розроблення адекватних заходів протидії [2].

Першочерговим етапом є формування реєстру фінансових ризиків підприємства на основі результатів аналізу, проведеного у розділі 2. Для кожного ризику визначаються ймовірність настання, величина потенційних наслідків та інтегральна оцінка за матрицею ризиків. Реєстр фінансових ризиків ТОВ «Станіслав-Сервіс» наведено у табл.3.1.

Таблиця 3.1

Реєстр фінансових ризиків у діяльності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

№	Ризик	Причина	Ймовірність	Вплив	Оцінка	Пріоритет нейтралізації
P1	Ризик втрати ліквідності	$K_{зл} = 0,20$; $ЧОК = -57,7$ тис. грн	Висока	Великий	Суттєвий	Критичний (управління ліквідністю)
P2	Ризик неплатоспроможності	Зростання ПЗ до 71,9 тис. грн при $ЧОК < 0$	Середня	Великий	Критичний	Реструктуризація зобов'язань
P3	Ризик збитків від операцій	$ROS = 0,53\%$; $ЗФМ = 3,4\%$	Висока	Великий	Неприпустимий	Негайний (підвищення маржі)
P4	Курсовий ризик	Імпорт послуг/матеріалів в євро/дол. США	Середня	Середній	Суттєвий	Форвардні контракти; диверсифікація
P5	Ризик концентрації постачальників	Залежність від 1-2 ключових контрагентів	Середня	Середній	Суттєвий	Диверсифікація постачальників
P6	Конкурентний ризик	Зростання числа аналогічних сервісних підприємств у регіоні	Висока	Низький	Прийнятний	Моніторинг конкурентного середовища
P7	Податковий ризик	Зміна фіскальної політики; штрафи	Низька	Низький	Низький	Кваліфікований бухгалтерський облік

Джерело: складено за результатами аналізу фінансового стану підприємства

Аналіз даних табл. 3.1 дозволяє виокремити три пріоритетні ризики, що потребують невідкладного реагування. Найбільш загрозливим є ризик збитковості операційної діяльності (P3): у 2025 р. запас фінансової міцності становив лише 3,4%, а операційний важіль досяг 29,17. Це означає, що

зниження виручки більш ніж на 7,7 тис. грн призведе до переходу підприємства у зону збитковості.

Водночас ризики втрати ліквідності (P1) та неплатоспроможності (P2) є взаємопов'язаними і зумовлені спільною причиною – від'ємним чистим оборотним капіталом (-57,70 тис. грн).

Для наочного позиціонування ризиків у координатах «ймовірність – наслідки» застосовано матрицю ризиків (рис. 3.1).

НАСЛІДКИ РИЗИКУ	Висока	СУТТЄВИЙ P1: Ризик ліквідності	КРИТИЧНИЙ P2: Ризик неплатоспроможності	НЕПРИПУСТИМИЙ P3: Ризик збитків
	Середня	ПРИЙНЯТНИЙ P4: Ризик курсовий	СУТТЄВИЙ P5: Ризик постачальників	КРИТИЧНИЙ
	Низька	НИЗЬКИЙ P7: Ризик податковий	ПРИЙНЯТНИЙ	СУТТЄВИЙ P6: Ризик конкурентів
		Низька	Середня	Висока
		ЙМОВІРНІСТЬ РИЗИКУ		

Рис. 3.1. Матриця фінансових ризиків діяльності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Матриця, наведена на рис. 3.1, дозволяє чітко визначити зони пріоритетної уваги: ризики P3 (збитковість) та P2 (неплатоспроможність) належать до категорії «критичний/неприпустимий» і потребують першочергових управлінських рішень. Ризики P1 (ліквідність) та P4 (курсовий)

класифікуються як суттєві. Ризики Р5–Р7 є менш критичними, однак потребують постійного моніторингу.

Виявлення резервів покращення фінансового стану здійснено за шістьма основними напрямками, що охоплюють ключові аспекти управління активами, витратами та доходами підприємства. Узагальнену схему резервів подано на рис. 3.2.

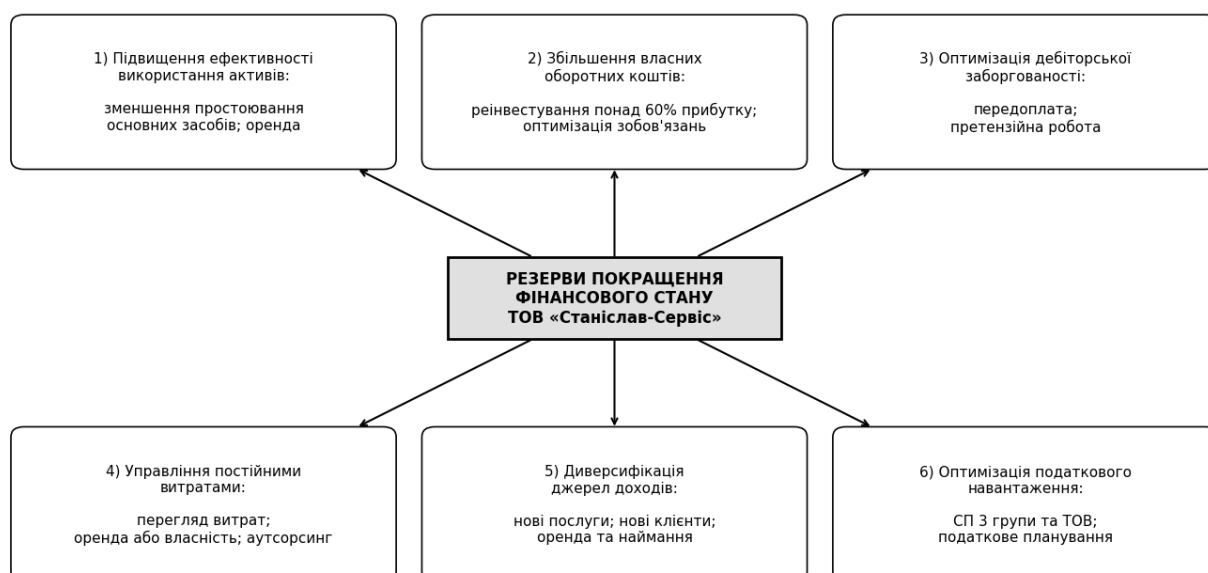

Рис. 3.2. Напрями резервів покращення фінансового стану ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Джерело: розроблено на основі результатів фінансового аналізу підприємства

Рис. 3.2 відображає шість взаємопов'язаних напрямів, кожен із яких спрямований на вирішення конкретних проблем, виявлених у процесі аналізу.

Перший напрям – підвищення ефективності використання основних засобів – є найбільш специфічним для ТОВ «Станіслав-Сервіс», оскільки необоротні активи (516,80 тис. грн) становлять понад 97% майна підприємства. За умови чистого доходу 225,80 тис. грн у 2025 р. коефіцієнт фондівдачі є критично низьким – 0,44 грн доходу на 1 грн основних засобів. Для порівняння, нормативне значення цього показника для сервісних підприємств становить 1,5–3,0 [6]. Це свідчить про неефективне використання значної частини активів.

Одним із можливих рішень є передача в оренду надлишкових виробничих площ або обладнання. Орієнтовний додатковий дохід від оренди в умовах

ринку Івано-Франківська може становити 5–15 тис. грн на рік. Хоча ця сума є відносно невеликою, за умов чистого прибутку 1,20 тис. грн вона може суттєво покращити фінансовий результат підприємства.

Другий напрям – скорочення дебіторської заборгованості. У 2025 р. її обсяг становить 10,70 тис. грн (період обороту – 17,1 дня), що не є критичним значенням. Однак за умов низького рівня грошових коштів (1,90 тис. грн) навіть незначне прискорення їх надходження позитивно вплине на ліквідність. Доцільним є запровадження часткової передоплати для нових клієнтів та активізація претензійної роботи.

Третій напрям – оптимізація постійних витрат – безпосередньо сприяє зростанню запасу фінансової міцності. У 2025 р. постійні витрати (33,80 тис. грн) є непропорційно високими відносно доходів. Їх скорочення навіть на 10% дозволить знизити поріг рентабельності приблизно до 180 тис. грн.

Четвертий напрям – диверсифікація джерел доходу – має стратегічне значення для зниження ризику концентрації виручки. Підприємство може розширити спектр послуг за рахунок суміжних напрямів діяльності.

П'ятий напрям – реінвестування прибутку для поповнення власних оборотних коштів – спрямований на усунення дисбалансу структури капіталу. Від'ємне значення ВОК (–57,70 тис. грн) свідчить про фінансування частини необоротних активів за рахунок поточних зобов'язань. Реінвестування прибутку дозволить поступово виправити цю ситуацію.

Шостий напрям – запровадження управлінського обліку – є інструментальною основою ефективного управління. Використання навіть спрощеної системи дозволить оперативно контролювати рентабельність окремих напрямів діяльності.

Деталізацію резервів з оцінкою очікуваного ефекту, строків та витрат на реалізацію систематизовано у табл. 3.2. Сукупний ефект від реалізації запропонованих заходів оцінюється у 38-60 тис. грн додаткового чистого прибутку або вивільнених оборотних коштів протягом 2026-2027 рр. Хоча цей результат не є значним у абсолютному вимірі, з огляду на поточний рівень

Таблиця 3.2

Резерви покращення фінансового стану ТОВ «Станіслав-Сервіс» та оцінка їх ефективності

Напрямок резерву	Конкретний захід	Очікуваний ефект	Строк реалізації	Витрати на реалізацію
Підвищення ефективності основних засобів	Здача в оренду частини площ або устаткування, що не використовується на 100%	+5-15 тис. грн/рік орендних доходів	I кв. 2026	Мінімальні
Скорочення дебіторської заборгованості	Запровадження передоплати для нових клієнтів; претензійна робота щодо ДЗ >30 днів	Вивільнення 5-10 тис. грн ліквідних коштів	I кв. 2026	Незначні
Оптимізація постійних витрат	Перегляд договорів оренди; аутсорсинг непрофільних послуг; зниження адмін. витрат на 10%	-3,4 тис. грн/рік умовно-постійних витрат	II кв. 2026	Незначні
Диверсифікація джерел доходу	Розширення асортименту послуг; залучення нових клієнтів із суміжних сегментів	+20-30 тис. грн/рік чистого доходу	II–III кв. 2026	До 5 тис. грн
Поповнення ВОК за рахунок реінвестування	Реінвестування не менш як 60% чистого прибутку 2026-2027 рр. без вилучення на особисті потреби	+36-45 тис. грн ВОК за 2 роки	Постійно	—
Управлінський облік	Впровадження спрощеного управлінського обліку в Excel або хмарному застосунку для щомісячного контролю рентабельності	Оперативне виявлення збиткових напрямів	I кв. 2026	0-2 тис. грн
Скорочення фінансового циклу	Прискорення обороту запасів (період оборотності запасів → 20 дн.); скорочення періоду оборотності дебіторської заборгованості → 7 дн. за рахунок договірних умов	Вивільнення 8-12 тис. грн оборотних коштів	II–IV кв. 2026	Незначні

Джерело: розроблено на основі результатів фінансового аналізу підприємства прибутку (1,20 тис. грн) він забезпечує суттєве підвищення фінансової стійкості підприємства.

Заходи мінімізації фінансових ризиків розроблено щодо трьох ключових ризиків. Для зниження ризику збитковості (P3) доцільною є реалізація стратегії підвищення рентабельності шляхом зростання виручки та оптимізації витрат. Для мінімізації ризику ліквідності (P1) – посилення контролю за дебіторською заборгованістю та підтримання мінімального рівня грошових коштів (не менше 3 тис. грн). Для зниження ризику неплатоспроможності (P2) – поступове скорочення поточних зобов'язань за рахунок прибутку.

Отже, ідентифіковані резерви та фінансові ризики формують аналітичну основу для розроблення практичних заходів щодо оптимізації структури капіталу та підвищення прибутковості ТОВ «Станіслав-Сервіс», які розглядаються у наступному параграфі.

3.2. Розробка заходів щодо оптимізації структури капіталу та підвищення прибутковості підприємства

Оптимізація структури капіталу є центральним завданням фінансового менеджменту підприємства, оскільки безпосередньо визначає вартість фінансування, рівень фінансового ризику та потенціал стратегічного розвитку. Для ТОВ «Станіслав-Сервіс» це завдання має специфічний характер: проблема полягає не у надмірному борговому навантаженні, а у структурному дисбалансі між капіталізованими активами та рівнем операційної прибутковості.

У зв'язку з цим стратегія оптимізації спрямована не на перерозподіл між власним і позиковим капіталом, а на підвищення ефективності використання наявного власного капіталу та поступове скорочення поточних зобов'язань.

Методологічною основою розроблення заходів є концепція сценарного планування, що передбачає формування альтернативних варіантів розвитку фінансового стану підприємства – базового (факт 2025 р.), помірному (сценарій А, 2026 р.) та оптимального (сценарій Б, 2027 р.) – із кількісною оцінкою цільових фінансових показників для кожного з них [8]. Порівняльну характеристику сценаріїв наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Сценарії оптимізації структури капіталу та підвищення прибутковості ТОВ
«Станіслав-Сервіс»**

Показник	Факт 2025 р.	Сценарій А (2026 р.)	Сценарій Б (2027 р.)	Коментар
Власний капітал, тис. грн	459,10	500,00	550,00	Зростання за рахунок реінвестування прибутку
Поточні зобов'язання, тис. грн	71,90	60,00	50,00	Поступове погашення «інших поточних зобов'язань» (рядок 1690)
Баланс, тис. грн	531,00	560,00	600,00	Зростання активів за рахунок доходів
Коефіцієнт автономії (Ка)	0,865	0,893	0,917	Стабільно > 0,5 норм.
Коефіцієнт фінансового ризику (Кфр)	0,157	0,120	0,091	Зниження боргового навантаження
Власні оборотні кошти (ВОК), тис. грн	-57,70	-16,80	+33,20	Перехід до позитивного значення у 2027
Коефіцієнт загальної ліквідності (Кзл)	0,20	0,63	1,47	Поступове наближення до нормативу $\geq 1,5$
Чистий дохід від реалізації (прогноз), тис. грн	225,80	290,00	360,00	+28,4% та +24,1% (органічне зростання)
Собівартість (прогноз), тис. грн	190,80	239,00	291,0	Утримання валової маржі $\geq 15\%$
Валовий прибуток (прогноз), тис. грн	35,00	51,00	69,00	+45,7% та +35,3% відповідно
Постійні витрати (прогноз), тис. грн	33,80	31,40	28,50	Скорочення за рахунок оптимізації
Чистий прибуток (прогноз), тис. грн	1,20	16,30	32,30	Зростання у 13,6 та 26,9 разів відповідно
ROS – рентабельність продажів, %	0,53	5,62	8,97	Досягнення нормативного рівня ($\geq 5-8\%$)
Поріг рентабельності, тис. грн	218,10	180,00	160,50	Зниження через скорочення постійних витрат
Запас фінансової міцності, %	3,4	37,9	55,4	Радикальне покращення стійкості операцій

Джерело: розраховано на основі даних фінансової звітності та запропонованих заходів

Аналіз даних табл. 3.3 свідчить про суттєве покращення ключових фінансових показників за умови послідовної реалізації запропонованих заходів. Найбільш показовою є динаміка запасу фінансової міцності: з критичного рівня 3,4% у 2025 р. до 37,9% у сценарії А та 55,4% у сценарії Б. Це означає, що в умовах реалізації сценарію Б підприємство зможе витримати істотне зниження виручки без переходу у зону збитковості, що свідчить про якісно новий рівень операційної стійкості.

Водночас спостерігається зниження операційного важеля – з 29,17 до прогнозних значень близько 5,0 і нижче, що відображає зменшення чутливості прибутку до змін обсягів реалізації.

Розглянемо ключові заходи, спрямовані на досягнення параметрів сценаріїв А та Б. Вони згруповані у два взаємопов'язані блоки: підвищення прибутковості (як основного джерела формування власного капіталу та власних оборотних коштів) і управління структурою пасивів (скорочення поточних зобов'язань та раціональне управління власним капіталом).

Підвищення прибутковості є критично важливим, оскільки саме її низький рівень є першопричиною виявлених фінансових проблем. Запропонована стратегія передбачає п'ять основних напрямів.

Перший напрям – нарощування виручки від реалізації. У межах сценарію А прогнозується зростання чистого доходу з 225,80 до 290,00 тис. грн (+28,4%) за рахунок: залучення нових клієнтів (3-5) через активізацію маркетингової діяльності; розширення асортименту послуг; укладення довгострокових контрактів із юридичними особами.

Другий напрям – управління валовою маржею. Цільовий рівень валової рентабельності встановлено на рівні не менше 15%. Для цього необхідно: актуалізувати цінову політику (індексація відповідно до інфляції); провести аналіз прибутковості окремих послуг; впровадити систему калькулювання витрат за видами робіт.

Третій напрям – оптимізація постійних витрат. Зниження постійних витрат до 31,40 тис. грн (сценарій А) та 28,50 тис. грн (сценарій Б) забезпечує

позитивний ефект операційного леведжу, за якого кожна додаткова одиниця виручки генерує більший приріст прибутку. Основні заходи: перегляд умов оренди, скорочення адміністративних витрат, оптимізація витрат на обслуговування.

Четвертий напрям – формування додаткових доходів від оренди. Використання надлишкових площ (30-50 м²) за ринковими ставками дозволить отримувати 6-21 тис. грн щорічного доходу з мінімальними витратами.

П'ятий напрям – реінвестування прибутку. Передбачається спрямування не менше 60% чистого прибутку на розвиток підприємства. Це забезпечить формування власних оборотних коштів і зміцнення фінансової стійкості.

Управління структурою пасивів передбачає цілеспрямоване скорочення поточних зобов'язань. Особливу увагу слід приділити статті «Інші поточні зобов'язання», яка є найменш прозорою.

Механізм скорочення зобов'язань включає: інвентаризацію кредиторської заборгованості; переговори щодо реструктуризації; поетапне погашення за рахунок прибутку. Порівняльну динаміку структури капіталу за трьома сценаріями відображено на рис. 3.3.

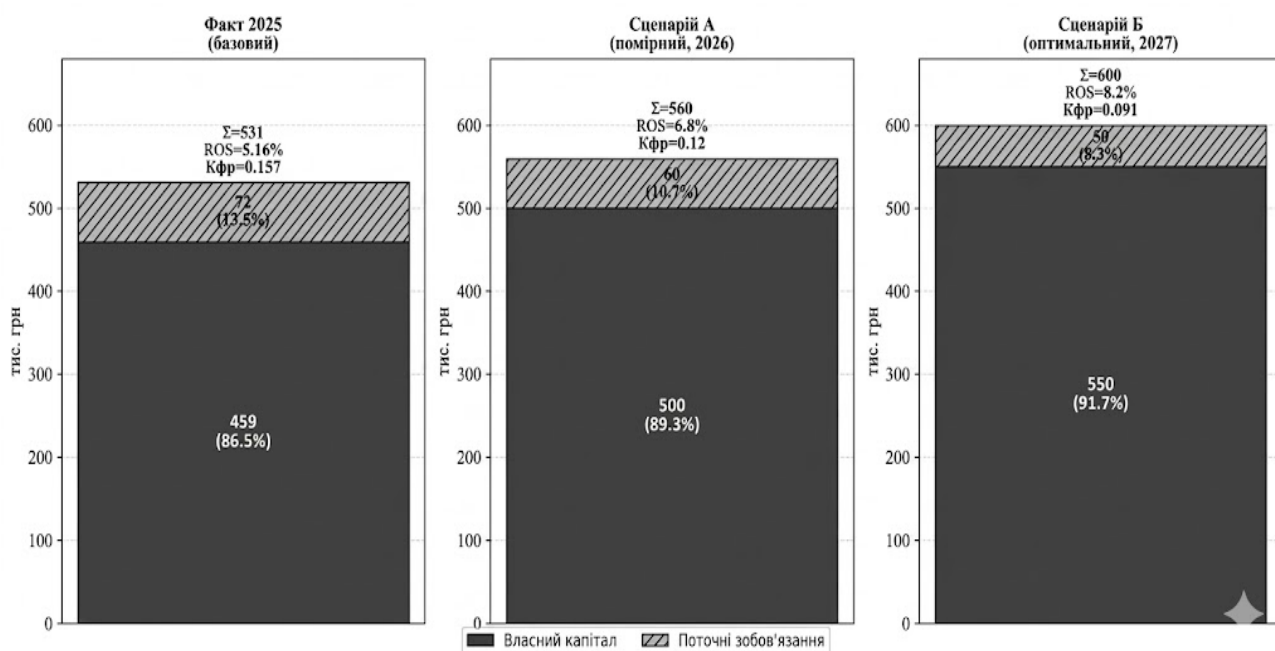

Рис. 3.3. Сценарії оптимізації структури капіталу ТОВ «Станіслав-Сервіс»

Джерело: розроблено на основі результатів фінансового аналізу підприємства

Рис. 3.3 унаочнює трансформацію структури капіталу: при незначному абсолютному скороченні зобов'язань (71,9 → 60,0 → 50,0 тис. грн) і одночасному зростанні власного капіталу за рахунок реінвестованого прибутку (459,1 → 500,0 → 550,0 тис. грн) відбувається суттєве покращення всіх відносних показників. Коефіцієнт фінансового ризику знижується з 0,157 до 0,091, що відображає значне послаблення боргового навантаження. Паралельно зростає рентабельність продажів (ROS) – з 0,53% до 5,62% та 8,97% відповідно, що є принциповою якісною зміною.

Формування «самопідсилювального ефекту» фінансової стійкості можна представити у вигляді логічного ланцюжка: зростання виручки → підвищення маржинального доходу → зниження операційного важеля → зростання прибутку → реінвестування → збільшення власних оборотних коштів → покращення ліквідності → зниження фінансового ризику. Саме такий «маховик» фінансової стійкості описують Коллінз та Поррас у контексті принципів побудови успішних компаній [25].

Для контролю реалізації розроблених заходів пропонується система KPI-моніторингу, що охоплює 15 ключових показників у чотирьох блоках: ліквідність, рентабельність, операційна стійкість і фінансова незалежність. Систему KPI наведено у таблиці 3.4.

Система KPI (табл. 3.4) охоплює всі ключові аспекти фінансової діяльності та забезпечує вимірюваність результатів. Диференційована частота контролю (щомісячна, щоквартальна, щорічна) дозволяє ефективно поєднувати оперативний, тактичний і стратегічний рівні управління.

Завершальним елементом запропонованої системи заходів є дорожня карта реалізації, що структурує всі заходи у три послідовні фази (рис. 3.4).

Дорожня карта (рис. 3.4) організована за принципом послідовної реалізації: перша фаза (I квартал 2026 р.) зосереджена на діагностичних і стабілізаційних заходах з мінімальними витратами; друга фаза (II–III кв. 2026 р.) охоплює операційні зміни, що безпосередньо впливають на доходи та витрати; третя фаза (IV кв. 2026 – 2027 р.) спрямована на досягнення цільових фінансових показників і стратегічне планування розвитку.

**Система KPI-моніторингу реалізації заходів фінансового оздоровлення ТОВ
«Станіслав-Сервіс»**

KPI-показник	2025 р. Факт	2027 р. Цільове значення	Частота контролю	Відповідальний / метод вимірювання
Ліквідність				
Кзл (коефіцієнт загальної ліквідності)	0,20	$\geq 1,50$	Щомісяця	Власник / баланс
КАЛ (коефіцієнт абсолютної ліквідності)	0,03	$\geq 0,20$	Щомісяця	Власник / касовий звіт
ЧОК (чистий обор. капітал), тис. грн	-57,70	$\geq +10,00$	Щоквартально	Фінансовий відділ / баланс
Рентабельність				
ROS (рентабельність продажів), %	0,53	$\geq 7,00$	Щоквартально	Власник / ЗПД
ROA (рентабельність активів), %	0,23	$\geq 5,00$	Щорічно	Фінансовий відділ / баланс + ЗПД
ROE (рентабельність власного капіталу), %	0,26	$\geq 6,00$	Щорічно	Фінансовий відділ
Операційна стійкість				
ЗФМ відносний, %	3,4	$\geq 25,0$	Щоквартально	Власник / управлінський облік
Операційний важіль	29,17	$\leq 5,00$	Щоквартально	Управлінський облік
DSO (тривалість обороту ДЗ), дн.	17,1	$\leq 7,0$	Щомісяця	Власник / реєстр дебіторської заборгованості
Фінансова незалежність				
Коефіцієнт автономії (Ка)	0,865	$\geq 0,85$	Щоквартально	Фінансовий відділ / баланс
Непокритий збиток (зменш.), тис. грн	-86,60	$\geq -50,00$	Щорічно	Власник / баланс

Джерело: розроблено на основі результатів фінансового аналізу підприємства

Ключовою особливістю першої фази є те, що всі заходи є або безвитратними (аудит дебіторської заборгованості, перегляд витрат, оцінка основних засобів), або вимагають мінімальних інвестицій до 2 тис. грн (впровадження управлінського обліку). Це критично важливо для підприємства

з поточним прибутком лише 1,20 тис. грн – жоден захід не повинен погіршити ліквідність на початковому етапі. Другий принцип – вимірюваність: кожен захід мав конкретний КРІ-цільовий показник з табл. 3.4, що дозволяє контролювати прогрес щомісяця.

**ПЛАН ЗАХОДІВ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ТОВ «СТАНІСЛАВ-СЕРВІС» (2026-2027 рр.)**

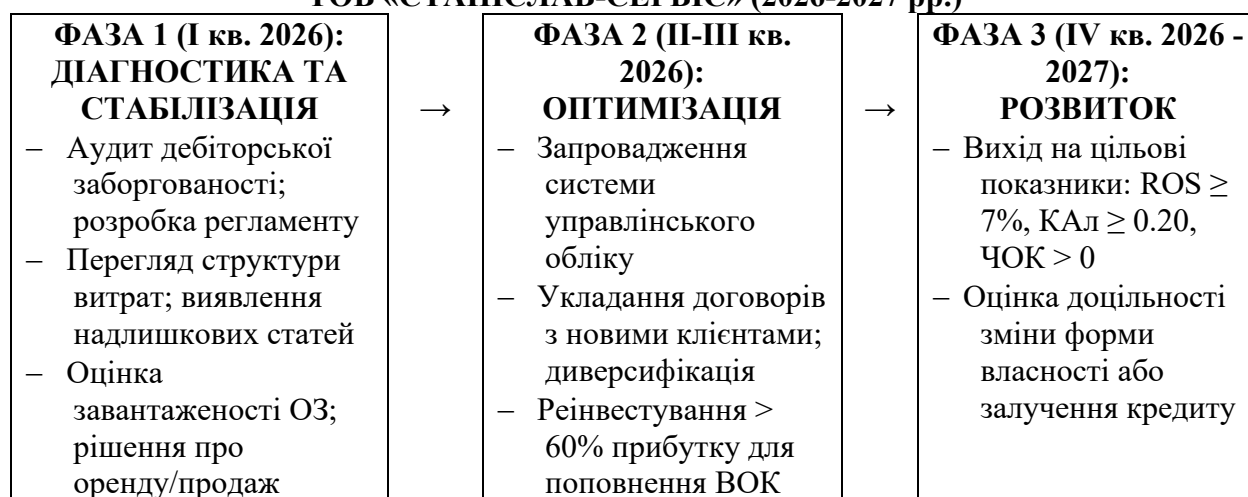

**Рис. 3.4. Дорожня карта реалізації заходів зміцнення фінансової стійкості
ТОВ «Станіслав-Сервіс»**

Джерело: розроблено на основі результатів фінансового аналізу підприємства

Важливо відзначити, що запропонована стратегія не передбачає залучення зовнішніх кредитів або зміни форми власності на початковому етапі. Це зумовлено двома причинами: по-перше, в умовах від'ємних ВОК і надзвичайно низької рентабельності будь-який кредит збільшив би витрати на обслуговування боргу й ще більше стиснув би запас фінансової міцності; по-друге, всі виявлені резерви є «внутрішніми» і не потребують зовнішнього фінансування. Лише після досягнення показників сценарію А ($ROS \geq 5,62\%$; $К_{ЗЛ} \geq 0,63\%$) доцільно розглядати можливість залучення банківського кредиту (програма «5-7-9%») для розширення операційної потужності.

Отже, запропонований комплекс заходів щодо оптимізації структури капіталу та підвищення прибутковості ТОВ «Станіслав-Сервіс» є практично реалізовуваним, економічно обґрунтованим і спрямованим на досягнення

стійкого фінансового розвитку. Його реалізація дозволить трансформувати підприємство від стану низької рентабельності та від'ємних власних оборотних коштів до фінансово стійкого суб'єкта господарювання з рентабельністю продажів понад 7% та позитивним значенням чистого оборотного капіталу.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження теоретичних засад і практичних аспектів фінансового аналізу та шляхів підвищення фінансової стійкості підприємства отримано такі результати:

Встановлено, що фінансова стійкість є однією з ключових умов ефективного функціонування та сталого розвитку підприємства. Вона відображає здатність суб'єкта господарювання підтримувати оптимальне співвідношення між власними та позиковими коштами, генерувати достатній прибуток та зберігати платоспроможність у середньо- та довгостроковій перспективі. Розуміння економічної сутності фінансової стійкості є фундаментом для аналізу факторів, що її формують.

Досліджено систему зовнішніх і внутрішніх факторів фінансової стійкості. До зовнішніх відносяться макроекономічні умови, галузева кон'юнктура, нормативно-правове середовище та кон'юнктура фінансових ринків. Внутрішні фактори включають структуру та вартість капіталу, ефективність операційної діяльності, якість управління оборотним капіталом, інвестиційну та дивідендну політику. Встановлено, що зовнішні та внутрішні фактори взаємообумовлені, а ефективне управління стійкістю полягає у максимальному використанні внутрішніх важелів для компенсації несприятливого зовнішнього впливу.

Систематизовано методичний інструментарій оцінки фінансового стану, що включає горизонтальний, вертикальний, порівняльний, коефіцієнтний та факторний аналіз, а також інтегральні моделі (Альтман, Тафлер, Терещенко). Сформовано систему восьми коефіцієнтів оцінки фінансової стійкості: автономії ($\geq 0,5$), фінансової залежності ($\leq 2,0$), фінансового левериджу ($\leq 1,0$), маневреності власного капіталу ($0,2-0,5$), покриття запасів ($> 1,0$), поточної ліквідності ($1,5-2,5$), абсолютної ліквідності ($0,1-0,2$) та забезпеченості ВОК ($\geq 0,1$) [16; 34; 18].

Проведений аналіз ТОВ «Станіслав-Сервіс» засвідчив суперечливий фінансовий стан підприємства. З одного боку, показники фінансової незалежності відповідають нормативним значенням: коефіцієнт автономії у 2025 р. становив 0,86, коефіцієнт фінансового ризику – 0,16. З іншого боку, всі показники ліквідності є критично низькими: коефіцієнт загальної ліквідності – 0,20 (норма $\geq 1,5$), коефіцієнт абсолютної ліквідності – 0,03, чистий оборотний капітал – від'ємний (-57,70 тис. грн). Коефіцієнт маневреності власного капіталу є від'ємним (-0,13), що свідчить про повну іммобілізацію власного капіталу в необоротних активах.

Аналіз фінансових результатів виявив нестійку динаміку доходів: у 2023 р. чистий дохід від реалізації становив лише 12,40 тис. грн, у 2024 р. підприємство отримало одноразові інші доходи 490,00 тис. грн, у 2025 р. – відновило операційну діяльність з доходом 225,80 тис. грн. Показники рентабельності залишаються критично низькими: ROA – 0,23 %, ROE – 0,26 %, ROS – 0,53 %. Запас фінансової міцності у 2025 р. становив лише 3,4 % при операційному важелі 29,17, що свідчить про вкрай високу чутливість прибутку до зміни виручки.

Сформовано реєстр семи фінансових ризиків підприємства, серед яких пріоритетними є: ризик збитковості операційної діяльності (P3 – неприпустимий), ризик неплатоспроможності (P2 – критичний) та ризик втрати ліквідності (P1 – суттєвий). Виявлено шість напрямів резервів покращення фінансового стану: підвищення ефективності використання основних засобів через оренду (+5–15 тис. грн/рік), скорочення дебіторської заборгованості, оптимізація постійних витрат, диверсифікація доходів, реінвестування прибутку та запровадження управлінського обліку.

Розроблено два сценарії оптимізації: сценарій А (2026 р.) передбачає зростання чистого доходу до 290 тис. грн, ROS – до 5,62 %, запасу фінансової міцності – до 37,9 %, ВОК до 16,80 тис. грн; сценарій Б (2027 р.) – досягнення доходу 360 тис. грн, ROS 8,97 %, запасу фінансової міцності 55,4 %, позитивного ВОК (+33,20 тис. грн). Запропоновано систему KPI-моніторингу з

11 ключових показників і дорожню карту реалізації у трьох фазах (I–IV кв. 2026 – 2027 рр.).

Реалізація запропонованих заходів дозволить трансформувати ТОВ «Станіслав-Сервіс» від стану критично низької ліквідності та мінімальної рентабельності до фінансово стійкого підприємства з позитивним чистим оборотним капіталом, рентабельністю продажів понад 7 % та достатнім запасом фінансової міцності для протидії ринковим ризикам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2011. 328 с.
2. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2004. 656 с.
3. Буряк Л. Д., Куліш Г. П., Рева Т. М. Фінансовий аналіз : навч.-метод. посіб. Київ : КНЕУ, 2015. 232 с.
4. Васильченко З. М., Доброскок І. О. Фінансова стійкість підприємства: сутність, оцінка, управління. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 5. С. 98–105.
5. Волощук Л. О., Чорний А. В. Особливості оцінювання фінансової стійкості підприємств в умовах невизначеності. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30, № 2. С. 202–211.
6. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств : навч. посіб. Київ : Кондор, 2004. 180 с.
7. Галасюк В. В., Вишнеvsька-Галасюк А. В. Проблеми теорії прийняття економічних рішень. Дніпропетровськ : ДНУ, 2002. 304 с.
8. Гончаров А. Б. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Харків : ІНЖЕК, 2003. 240 с.
9. Гринів Б. В. Економічний аналіз торговельної діяльності : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2011. 392 с.
10. Данілов О. Д., Паєнтко Т. В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях. Київ : ЦУЛ, 2011. 256 с.
11. Донченко Т. В. Концептуальні засади формування системи фінансового менеджменту підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 2. С. 67–72.
12. Єпіфанов А. О., Дехтяр Н. А., Мельник Т. М. Фінансовий аналіз та звітність : практ. посіб. Суми : УАБС НБУ, 2016. 281 с.

13. Загорська А. С., Денисенко М. П. Управління фінансовою стійкістю малих підприємств у кризових умовах. *Проблеми економіки*. 2022. № 3 (53). С. 189–196.
14. Іваненко В. М., Горбатов М. І., Львовчкін В. С. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2009. 263 с.
15. Кириленко В. І. Фінансова стійкість підприємства як об'єкт управління в умовах воєнної економіки. *Економіка та підприємництво*. 2022. № 2. С. 44–52.
16. Кіндрацька Г. І., Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз : підручник. 3-тє вид. Київ : Знання, 2008. 487 с.
17. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : ЦУЛ, 2009. 496 с.
18. Коваленко О. В. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств в умовах воєнного стану. *Вісник Університету банківської справи*. 2023. № 1 (46). С. 55–63.
19. Кононенко О. В. Аналіз фінансової звітності : навч. посіб. 5-тє вид. Харків : Фактор, 2008. 200 с.
20. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : Фактор, 2007. 784 с.
21. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : ЦУЛ, 2008. 392 с.
22. Кравчук О. М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посіб.: Центр учбової літератури, 2009. 508 с.
23. Лігоненко Л. О., Новикова М. В. Управління грошовими потоками : навч. посіб. Київ : КНТЕУ, 2005. 255 с.
24. Маслова С. О., Опалов О. А. Фінансовий ринок : навч. посіб. Київ : Каравела, 2004. 344 с.
25. Матвійчук А. В. Діагностика банкрутства підприємств. *Економіка України*. 2007. № 4. С. 20–28.

26. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник. 2-ге вид. Київ : ЦНЛ, 2005. 472 с.
27. Момот Т. В., Філатова І. О. Управління ліквідністю підприємства в умовах економічної нестабільності. *Бізнес Інформ*. 2021. № 7. С. 207–215.
28. Мошенський С. З., Олійник О. В. Економічний аналіз : підручник / за ред. Ф. Ф. Бутинця. 2-ге вид. Житомир : Рута, 2007. 704 с.
29. Носаченко І. М. Резерви підвищення фінансових результатів діяльності малого підприємства. *Агросвіт*. 2023. № 5. С. 67–74.
30. Поддєрьогін А. М. та ін. Фінансовий менеджмент : підручник / за ред. А. М. Поддєрьогіна. Київ : КНЕУ, 2005. 536 с.
31. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2007. 488 с.
32. Прохорова В. В., Чорна О. А. Резерви підвищення прибутковості підприємств у сучасних умовах господарювання. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2021. № 74. С. 113–121.
33. Руснак А. В., Олексієнко М. О. Фінансовий аналіз як інструмент управління підприємством в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-58>.
34. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : Знання, 2007. 668 с.
35. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств : підручник. Київ : ЦУЛ, 2010. 460 с.
36. Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. *Економічний аналіз*. 2014. Том 18. № 2. С. 239-245.
37. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2000. 412 с.
38. Тимошенко З. І., Осовська Г. В. Менеджмент організацій : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 352 с.

39. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: монографія. Київ: КНЕУ, 2004. 268 с.
40. Філатова І. О., Сіماشкевич О. В. Діагностика фінансового стану підприємств малого бізнесу в умовах нестабільності. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35, № 1. С. 178–186.
41. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2002. 360 с.
42. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : ЦУЛ, 2008. 566 с.
43. Шиян Д. В., Строченко Н. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : А.С.К., 2003. 240 с.
44. Яріш О. В. Фінансовий аналіз. Київ : Академвидав, 2011. 347 с.
45. Ящук Т. А. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2013. 192 с.
46. Brigham E. F., Houston J. F. Fundamentals of Financial Management. 15th ed. Boston : Cengage Learning, 2019. 784 p.
47. Ross S. A., Westerfield R. W., Jordan B. D. Corporate Finance: Core Principles and Applications. 6th ed. New York : McGraw-Hill, 2021. 672 p.

Додатки